

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Michaela Zámečnicková

Kácení dřevin rostoucích mimo les v sousedských sporech

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Kácení dřevin rostoucích mimo les v sousedských sporech* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30. března 2017

.....
Michaela Zámečnicková

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce JUDr. Ondřeji Víchovi, PhD. za vedení práce a jeho cenné rady a připomínky, které mi během psaní práce poskytoval.

Obsah

Úvod.....	5
1 Veřejnoprávní úprava ochrany dřevin rostoucích mimo les.....	8
1.1 Úvod do veřejnoprávní úpravy	8
1.2 Princip ochrany dřevin a princip péče o dřeviny	9
1.3 Povolovací režim kácení dřevin rostoucích mimo les	10
1.3.1 Podmínky pro vydání povolení.....	11
1.3.2 Žádost o povolení k pokácení stromu podaná od nevlastníka.....	12
1.3.3 Kácení dřevin ve vztahu k dalším zájmům.....	13
1.4 Výjimky z povolovacího režimu.....	14
1.5 Kompenzační opatření	19
1.6 Odpovědností vztahy v ochraně dřevin.....	21
1.7 Památné stromy a zvláště chráněné druhy rostlin	23
2 Soukromoprávní úprava.....	25
2.1 Obecná úprava omezení vlastnického práva.....	25
2.2 Soukromoprávní normy upravující sousedské právo	25
2.2.1 Úprava zákazu imisí	26
2.2.2 Vlastnictví dřevin rostoucích mimo les.....	27
2.2.3 Dřeviny rostoucí mimo les v sousedských vztazích.....	28
2.2.4 Možnosti ochrany sousedských práv	30
2.2.5 Aplikace § 1013 a § 1017 v praxi a kolize s veřejnoprávní úpravou.....	32
3 Vztah soukromoprávní a veřejnoprávní úpravy	35
3.1 § 1 občanského zákoníku a dualismus právního řádu	35
3.2 Veřejný zájem.....	36
3.3 Výslovný odkaz na veřejnoprávní úpravu.....	37
3.4 Nezávislost aplikace § 1017 občanského zákoníku na § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny	38
3.5 Shrnutí.....	40
Závěr	42
Seznam použité literatury	45
Anotace	49
Abstract.....	50

Úvod

Stromy jsou jednou ze základních složek krajiny i většiny ekosystémů. Jejich význam je neoddiskutovatelný. Stromy kladně ovlivňují mikroklima, zachycují poléťavý prach, škodliviny a různé toxické látky. Snižují hlukové znečištění. Velice významný je jejich hospodářský přínos jako obnovitelného zdroje přírodní suroviny – dřeva. Legislativa pro účely ochrany stromů (dřevin) je dělí na dvě skupiny: lesní a mimolesní dřeviny. Druhá jmenovaná skupina má krom své hospodářské a ekologické hodnoty také mimořádný význam pro člověka – pro konkrétní obyvatele daného území. Takoveto stromy, zejména ve městech, mají klíčový význam pro kvalitu života člověka. V neposlední řadě je zde i estetická hodnota dřevin. Pohled na krajinu bez stromů jen málokomu připadne hezčí než pohled na krajinu se stromy.

Smutným faktem je, že v dnešní (mimolesní) krajině stromy velmi rychle mizí. Bez legislativní ochrany dřevin by bylo stromů ještě mnohem méně. A to i navzdory všem jejich výhodám, které si ale lidé buď neuvědomují, nebo převáží jiný, obvykle ekonomický, prvek. Současný trend kácení mimolesní zeleně je velmi silný a nejvíce patrný v předjarní době. Proto je tedy důležité mít ochranu dřevin rostoucích mimo les zakotvenou v právním řádu. Na druhou stranu nutno zmínit, že není vhodné za každou cenu prosazovat ponechání dřeviny na svém místě. Četné jsou případy, kdy vzrostlý strom svým stavem již představuje riziko pro majetek či zdraví a je vhodnější ho odstranit. Na tyto případy, samozřejmě, právní předpisy též pamatují. Právní předpisy na ochranu dřevin najdeme ve veřejném právu.

Jak již z názvu vyplývá, druhým nosným prvkem této práce jsou sousedské spory. Sousedské vztahy jsou, podle mého názoru, založeny hlavně na morálních hodnotách. Nikdo nechce mít ze souseda nepřítel. Ne vždy se však podaří mezi sousedy vytvořit a zachovat přátelskou atmosféru a dobré vztahy. Takoveto situace vyústí do sousedských sporů, které jsou upraveny předpisy práva soukromého. Ty mají za úkol jednak předcházet sousedským sporům a jednak tyto spory řešit. Dřeviny rostoucí mimo les se vždy nacházejí na nějakém pozemku. Tento pozemek má samozřejmě svého vlastníka, ať už se jedná o obec nebo fyzickou osobu, a samozřejmě tento pozemek má i svého souseda. Mnohdy ne jen jednoho. Tato práce se zaměřuje na situace, ve kterých dochází k sousedským sporům vyvolaným stromem či dřevinou rostoucí na pozemku jednoho souseda, která nějakým způsobem obtěžuje druhého souseda. Tedy na situace, které mají prvky z množiny práva veřejného i soukromého.

Práce rozebírá problematiku dřevin rostoucích mimo les v sousedských sporech, a to zejména jejich kácení. Důležitým východiskem pro práci je proklamace uvedená v ustanovení § 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“ nebo „občanský zákoník“), která výslovně zavádí nezávislost uplatňování soukromého práva na právu veřejném. Práce má za cíl věnovat se této zásadě podrobněji a posoudit, zda je v případě kácení dřevin rostoucích mimo les skutečně dodržována. Ustanovení § 1017 občanského zákoníku totiž poskytuje sousedovi možnost bránit se proti vysazování stromů v těsné blízkosti hranice pozemků, případně možnost žádat jejich odstranění. Toto odstranění je ale, jak vyplývá z výše uvedeného, upraveno v předpisech práva veřejného. Konkrétně v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „zákon o ochraně přírody a krajiny“). Důvodová zpráva a další zdroje uvádějí, že § 1017 občanského zákoníku se z tohoto důvodu uplatní pouze v případě, pokud povolení orgánu ochrany přírody není vyžadováno. Toto ovšem v textu občanského zákoníku nikde uvedeno není a samotná důvodová zpráva říká, že pokud nastane výjimka ze zásady nezávislosti uplatňování soukromého práva na právu veřejném, je třeba, aby v zákoně byl výslovný odkaz. Tento v ustanovení § 1017 občanského zákoníku chybí.

Domnívám se tedy, že kácení dřevin rostoucích mimo les v sousedských sporech je výborným příkladem pro demonstraci fungování spojitosti, návaznosti, závislosti a nezávislosti práva soukromého a veřejného.

V práci si kladu za cíl formulovat odpověď na několik výzkumných otázek. Je uplatňování soukromého práva opravdu nezávislé na uplatňování práva veřejného? Je uplatňování § 1017 občanského zákoníku nezávislé na § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny? Pakliže ano, tak proč by se § 1017 občanského zákoníku mohl použít pouze v případech, kdy není třeba povolení k pokácení od orgánu ochrany přírody? Jaký vztah mají § 1017 občanského zákoníku a § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny? V neposlední řadě jsem si dala též za cíl posouzení významu § 1 odst. 1 občanského zákoníku a jeho vliv na aplikaci § 1017 téhož zákona. V práci se dále zabývám možnostmi, které jsou vlastníkovu pozemku poskytovány v případě, že se chce bránit proti imisím způsobeným sousedovými dřevinami či dřeviny požaduje z nějakého důvodu pokácet.

Práce je rozčleněna do tří kapitol. První část přináší nezbytné uvedení do problematiky veřejnoprávní úpravy ochrany dřevin rostoucích mimo les. Ve svých

podkapitolách se věnuje postupně principům týkajícím se ochrany těchto dřevin, povolovacímu režimu, jeho podmínkách a vztahu k jiným zájmům. Dále se kapitola věnuje též kompenzačním opatřením a odpovědnostním vztahům vyplývajícím z této oblasti.

Druhá kapitola nahlíží na tuto problematiku ze soukromoprávního pohledu. Rozebírá normy upravující sousedské právo, normy věnující se imisím a také zakotvení ochrany dřevin rostoucích mimo les v občanském zákoníku. Důležitou částí práce s přesahem do praxe přináší poslední podkapitola této kapitoly, která pojednává o praktické aplikaci ustanovení § 1013 a 1017 občanského zákoníku a její kolizí s veřejnoprávní úpravou. Zde práce využívá četné příklady z judikatury.

Třetí část práce pojednává o zmíněném §1 občanského zákoníku a dualismu právní úpravy v podobě ne/závislosti §1017 občanského zákoníku na §8 zákona o ochraně přírody a krajiny. V této části práce přináší odpovědi na stanovené výzkumné otázky a v závěru shrnuje celou problematiku.

Zvolené téma je dle mého názoru vysoce aktuální. Důkazem může být samotná skutečnost, že občanský zákoník je nyní účinný teprve čtvrtým rokem a literatura k němu zatím není příliš rozsáhlá. Tím spíše nejsou v odborných textech dostatečně zpracovány ustanovení § 1 odst. 1 věty druhé občanského zákoníku a § 1017 občanského zákoníku, které byly do českého právní řádu zavedeny až právě rekodifikací soukromého práva. Nedostatečná je zatím v tomto ohledu samozřejmě i judikatura. Ta navíc není zatím ani příliš sjednocená.

Tato novost tématu má i své záporné stránky v podobně užšího spektra literatury. Nicméně i přesto práce vychází z široké řady odborných monografických i časopiseckých zdrojů, které jsou samozřejmě citovány v textu celé práce a uvedeny v závěrečném seznamu literatury.

1 Veřejnoprávní úprava ochrany dřevin rostoucích mimo les

1.1 Úvod do veřejnoprávní úpravy

V této práci budu používat dva důležité termíny – dřevina a strom. Z tohoto důvodu považuji za vhodné, abych hned v úvodu práce definovala a stručně vysvětlila rozdíl mezi těmito pojmy. Ve veřejnoprávní úpravě se setkáme s dřevinou, kdežto jakmile otevřeme občanský zákoník, zejména úpravu sousedských práv, narazíme pouze na pojem strom. Dřevina je širší pojem a zahrnuje stromy i keře. Mohli bychom ji zkráceně definovat jako jakoukoliv dřevitou rostlinu. Pojem strom má definici následující - trvalá dřevitá rostlina, mající jeden stonek či kmen dorůstající do značné výšky a nesoucí boční větve nad zemí.¹ Keř má na rozdíl od stromu rozvětvení větví již u země a nemá tedy jen jeden hlavní kmen, jako je tomu u stromu. Občanský zákoník sice používá jen pojem strom, to nicméně neznamená, že se například v případě § 1017 NOZ nemůže soused bránit proti zasazení keře, který dorůstá do větších rozměrů. Analogicky by se § 1017 NOZ použil i na keře, tedy na dřeviny obecně, nejen na stromy.²

Veřejnoprávní úprava ochrany dřevin je velmi rozsáhlá a můžeme ji rozdělit do tří skupin: ochrana dřevin rostoucích v lese, ochrana dřevin rostoucích mimo les a zvláštní právní režim ochrany, kam řadíme dřeviny ve zvláště chráněných územích, památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin. Pro tuto práci je důležitý hlavně bod druhý, a to ochrana dřevin rostoucích mimo les. Proto se budu nadále věnovat jen ji.

V § 5 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny je upravena obecná ochrana rostlin a živočichů.³ Tato úprava spočívá ve stanovení minimálního režimu pro zachování všech druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů.⁴ Jedná se o druhovou ochranu, která se použije až pokud je ohrožena existence určitého rostlinného nebo živočišného druhu.

Jak již bylo řečeno, pro účely této práce je důležitá hlavně obecná ochrana dřevin rostoucích mimo les, jako významného prvku přírody a krajiny, a režim jejich kácení, což

---

¹ MYNORS, Charles. *The law of trees, forests and hedges*. London, Sweet & Maxwell. 2011. s. 22

² KREJČÍK, Lukáš In DAMOHORSKÝ, Milan, SNOPKOVÁ, Tereza a kol. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2015, s. 112

³ § 5 zákon č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny: „Všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytém, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Při porušení těchto podmínek je orgán ochrany přírody oprávněn rušivou činností omezit stanovením závazných podmínek.“

⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha, Wolters Kluwer a.s. 2016. s. 50-51

je upraveno v § 7 až 9 zákona o ochraně přírody a krajiny. Pro začátek je tedy důležité definovat si, co je to dřevina rostoucí mimo les. Tato definice je obsažena v ustanovení § 3 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně přírody krajiny a zní takto: „*dřevina rostoucí mimo les (dále jen „dřevina“)* je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond.“ Pojem lesní půdní fond je z již neexistujícího lesního zákona č. 61/1977 Sb. Nyní jej nahradil pojem „pozemky určené k plnění funkcí lesa“ ze současného lesního zákona.⁵ Ochrana tedy spočívá v ochraně veškerých stromů a keřů rostoucích mimo lesní pozemky.

Obecná ochrana dřevin je založena na třech základních principech, které se vzájemně doplňují a při aplikaci musí být chápány jako celek.⁶ Jsou to:

1. princip ochrany spočívající v zákazu ničení a poškozování dřevin,
2. princip péče, který je povinností vlastníků,
3. princip zákazu kácení bez povolení, pokud zákon nestanoví jinak.⁷

1.2 Princip ochrany dřevin a princip péče o dřeviny

V § 7 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny je upraven princip ochrany dřevin rostoucí mimo les před poškozováním a ničením.⁸ V druhém odstavci je vyjádřen princip péče o dřeviny, který stanovuje vlastníkům povinnost o dřeviny pečovat, zejména je ošetřovat a udržovat. Jako projev tohoto principu může orgán ochrany přírody v některých případech uložit vlastníkům provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin. Vlastníkem dřeviny je zpravidla vlastník pozemku, na kterém dřevina roste.⁹ Na základě zákonného zmocnění v § 8 odst. 5 zákona o ochraně přírody a krajiny stanovuje prováděcí předpis,¹⁰ co jsou to nedovolené zásahy do dřevin, které jsou v rozporu s požadavky na jejich ochranu. Jsou jimi: „*zásahy vyvolávající poškozování nebo ničení dřevin, které způsobí podstatné nebo trvalé snížení jejich ekologických nebo společenských*

---

⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny...*, s. 22-23

⁶ DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot: při ochraně dřevin rostoucích mimo les: certifikovaná metodika*. Praha: Leges, 2016. s. 15

⁷ STEJSKAL, Vojtěch in DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 368

⁸ § 7 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny: „*Dřeviny jsou chráněny podle tohoto ustanovení před poškozováním a ničením, pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější (§ 46 a 48) nebo ochrana podle zvláštních předpisů.*“

⁹ § 507 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření".¹¹ Prováděcí předpis zároveň stanoví výjimku, kdy se o nedovolený zásah nejedná, a to je v případě, „*pokud je zásah prováděn za účelem zachování nebo zlepšení některé z funkcí dřeviny, v rámci péče o zvláště chráněný druh rostliny nebo živočicha anebo pokud je prováděn v souladu s plánem péče o zvláště chráněné území*“.¹² K ořezu dřevin není třeba povolení, resp. nelze ho vydat, protože se ořez dřevin řadí pod péči o dřeviny a nejedná se tedy o kácení. Je ho však třeba provést tak, aby jím nedošlo k nedovolenému zásahu do dřevin, což v praxi bývá těžké posoudit a orgány ochrany přírody s tím mívají v rámci uplatňování deliktů odpovědnosti největší problém.¹³

Režimu kácení dřevin rostoucích mimo les se budu věnovat v následující kapitole.

1.3 Povolovací režim kácení dřevin rostoucích mimo les

Regulaci kácení dřevin rostoucích mimo les řeší zákon o ochraně přírody a krajiny v § 8 generální klauzulí, podmiňující kácení dřevin povolením orgánu ochrany přírody, není-li dále v zákoně stanoveno jinak.¹⁴ Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí definuje kácení jako „*odstranění dřevin i s kořeny nebo jen jejich nadzemní části ve výšce pařezu. V případě dřevin s pařezovou výmladností je strom pokácen, resp. kácení je dokončeno i v případě, kdy po odstranění kmene stromu dojde k růstu nového kmene nebo nových kmenů ze spících pupenů v pařezové části kmene nebo z již existujících pařezových výmladků, které při kácení kmene nebyly odstraněny*“.¹⁵ Musíme ale pečlivě rozlišovat, v jakých případech se jedná o nedovolený zásah do dřeviny a v jakých už o kácení, pokud například uměle vytvoříme torzo stromu,¹⁵ nebude se jednat o kácení, nýbrž o nedovolený zásah do dřevin.¹⁶

Dřeviny, nebo skupiny dřevin tvoří hodnotnou součást krajiny, mají velký význam pro ekosystémy v krajině, jsou biotopem pro mnoho druhů živočichů, poskytují ochranu

---

¹¹ § 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

¹² § 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

¹³ STEJSKAL, Vojtěch in DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 368

¹⁴ DIENSTBIER, Filip. *Vybrané otázky právní úpravy ochrany dřevin v ČR*. Rosice: SCHOLA ARBICULTURA s.r.o., 2002. s. 9

¹⁵ Torzem stromu se rozumí ponechání kmene vyššího, než je obvyklá výška pařezu.

¹⁶ Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

proti prachu a hluku a v neposlední řadě plní také funkci estetickou.¹⁷ Navzdory všem jejich výhodám nelze kácení dřevin reálně plošně zakázat, jako je to u obecné ochrany dřevin před poškozováním a ničením,¹⁸ proto zákon o ochraně přírody a krajiny obsahuje zvláštní úpravu kácení dřevin rostoucích mimo les, která se aplikuje přednostně.¹⁹ Zde se uplatňuje princip prevence práva životního prostředí, který spočívá v předcházení škodám na objektech, které právo chrání. Proto je režim kácení dřevin stanoven jako povolovací. Podmínky pro vydání povolení, stanovené zákonem o ochraně přírody a krajiny v § 8 odst. 1, jsou následující:

1. závažné důvody pro pokácení dřeviny
2. před vydáním povolení musí orgán ochrany přírody a krajiny vyhodnotit funkční a estetický význam předmětné dřeviny.²⁰

1.3.1 Podmínky pro vydání povolení

O povolení ke kácení může žádat vlastník pozemku nebo jiná osoba s jeho souhlasem, např. nájemce. Náležitosti stanoví správní řád a prováděcí předpis.²¹ Orgán ochrany přírody a krajiny vydává povolení ve správním řízení formou rozhodnutí a je při tom povinen hájit veřejný zájem na ochraně přírody a krajiny a na ochraně dřevin.²² Pojem „závažné důvody“, které musí žadatel pro pokácení stromu mít, zákon nikde nedefinuje. Jedná se o neurčitý právní pojem. Definice je ale obsažena v metodickém pokynu od Ministerstva životního prostředí (dále jako „MŽP“), který je definuje jako *„skutečnosti, které nelze účinně eliminovat přiměřenými a obvykle dostupnými prostředky nebo postupy jinak, než pokácením dřeviny.“*²³ Orgán ochrany přírody a krajiny musí v každém případě postupovat individuálně a posuzovat všechny okolnosti daného případu. K tomu může využívat různých prostředků, například znalecké posudky, odbornou dokumentaci či místní šetření.²⁴ Dalším kritériem, které je důležité k povolení pokácení dřeviny je období, ve kterém je možné ji pokácet. Toto období stanoví

---

¹⁷ PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000, Komentář a prováděcí předpisy*. Linde Praha, 2006. s. 46

¹⁸ § 7 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny

¹⁹ DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot...*, s. 17

²⁰ DIENSTBIER, Filip. *Vybrané otázky právní úpravy ochrany dřevin...*, s. 9

²¹ § 4 odst. 1 vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

²² STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně...*, s. 95

²³ Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

²⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně...*, s. 95

prováděcí předpis²⁵ zpravidla jako období vegetačního klidu. Tímto obdobím se rozumí období přirozeného útlumu fyziologických a ekologických funkcí dřeviny. Podle komentáře k zákonu o ochraně přírody a krajiny je ale zapotřebí zohlednit také to, že kácení dle § 5 odst. 1, § 5a a § 50 nesmí být bez příslušného povolení dle § 5b či § 56 prováděno v období hnízdění ptáků a rozmnožování savců, kteří jsou svým způsobem života na dřeviny²⁶ vázány.²⁷

Další kritérium, které orgán ochrany přírody a krajiny musí před vydáním povolení vyhodnotit, je estetický a funkční význam předmětné dřeviny. Podle metodické příručky je funkční význam „výsledkem vyhodnocení souboru všech společenských a ekologických funkcí ve smyslu § 1 písm. b) vyhlášky č. 189/2013 Sb., jako souboru funkcí ovlivňujících životní prostředí“. Jako estetický význam pak příručka označuje „působení na vnímání člověka, tj. jak prostřednictvím všech smyslů dřevina působí na city člověka a jaké v něm vzbuzuje subjektivní dojmy“.²⁸

Podle Nejvyššího správního soudu²⁹ musí orgán ochrany přírody objektivně posoudit a náležitě odůvodnit, jestli zájem na pokácení dřeviny převyšuje veřejný zájem na jejich zachování. Zvažuje se přitom estetický a funkční význam dřeviny v poměru k závažnosti důvodů pro její pokácení.

1.3.2 Žádost o povolení k pokácení stromu podaná od nevlastníka

Řízení o povolení kácení je návrhové řízení, takže může být zahájeno pouze podáním žádosti oprávněným žadatelem. Žádost musí mít všechny náležitosti dle § 45 odst. 1 správního řádu. Protože takovou žádost o povolení k pokácení stromu může podat jen vlastník pozemku, popřípadě nájemce či jiný oprávněný uživatel pozemku se souhlasem vlastníka, je vlastník sousedního pozemku z pohledu veřejnoprávní úpravy zcela bezmocný? Dle současné právní úpravy nemá žádnou možnost, jak se domoci zahájení řízení o povolení k pokácení stromu. Je to logické, jelikož i kdyby dosáhl toho, že se řízení zahájí, případně, že povolení sused dostane, vlastnické právo ke stromu má stále sused a jedině on může rozhodovat, jak se stromem naloží. K zamyšlení by ale bylo, pokud by takto vydané povolení k pokácení stromu využil při civilním soudním

---

²⁵ Vyhláška 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

²⁶ Např. na doupné stromy keřové porosty atd.

²⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně ...*, s. 96

²⁸ Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 20/2008-84

sporu se sousedem, kdy by žádal odstranění stromu, jehož pokácení by bylo vázáno na povolení orgánu ochrany přírody. Jak už jsem ale psala, podle správního řádu by se jednalo o žádost nepřipustnou a řízení by mělo být zastaveno usnesením.

Podle Jelínkové a Tuháčka ale v praxi takto jedná minimum obecních úřadů, kterým je žádost od nevlastníka doručena a spíše ji považují za podnět. Nemůže se ale v tomto případě jednat o podnět k zahájení správního řízení z moci úřední podle § 42 správního řádu, protože řízení o povolení kácení je možné zahájit pouze na žádost. Pokud by tento „podnět“ byl podaný v souvislosti s dřevinou nacházející se na soukromém pozemku, tak by se jím správní orgán neměl zabývat a řízení by měl hned zastavit. Pokud se ale jedná o dřevinu, která roste na pozemku ve vlastnictví obce, tak některé obce na svých internetových stránkách sami nabízejí občanům, aby takový podnět podali.^{30 31 32} Obec se pak zabývá stavem dřeviny a důvody, proč občana konkrétní dřevina obtěžuje. Pokud podnět shledá jako oprávněný, sama podá žádost o povolení k pokácení.³³

Domnívám se, že by ale mělo být možné podat podnět správnímu orgánu k pokácení dřeviny, která je napadena epidemickými či jinými vážnými chorobami, protože v tomto případě je výjimka, kdy správní orgán může vlastníkovi takové dřeviny pokácení sám nařídit.

1.3.3 Kácení dřevin ve vztahu k dalším zájmům

Zamýšleným kácením mohou být dotčeny různé zájmy chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny, k jejichž ochraně zákon obvykle vyžaduje vydání určitého správního aktu, např. zvláštního povolení. Orgán ochrany přírody je v rámci zkoumání funkčního a estetického významu povinen vhodně ověřit,³⁴ zda záměr pokácení dřeviny neohrožuje jiný zájem chráněný zákonem o ochraně přírody a krajiny. Vyplývá to již ze základních zásad činnosti správních orgánů, kdy § 8 odst. 2 správního řádu říká, že

---

³⁰ KÁCENÍ DŘEVIN ROSTOUCÍCH MIMO LES NA OBECNÍM POZEMKU. *Portál občana města Zlína* [online]. [cit. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <https://portalobcana.zlin.eu/detail-zivotni-situace.aspx?cislo=333>

³¹ Kácení stromů a keřů. *Statutární město Opava* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.opava-city.cz/cs/kaceni-stromu-keru>

³² Kácení dřevin. *Městský obvod Pardubice VII* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.pardubice7.cz/zadosti-kaceni-drevin>

³³ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 26

³⁴ Například místním šetřením, ohledáním věci na místě, náhledem do nálezových databází, náhledem do katastru nemovitostí, náhledem do územního plánu.

správní orgány vzájemně spolupracují v zájmu dobré správy a v § 6 odst. 2 je řečeno, že správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Z toho vyplývá, že izolovaný přístup, kdy by orgány ochrany přírody chápaly své kompetence spíše zúženě, nemůže ve světle těchto zásad obstát a vedl by k nezákonnému jednání subjektů, které by dostaly povolení ke kácení dřevin navzdory tomu, že by pokácení ohrožovalo nebo mohlo ohrozit některý ze zájmů chráněných zákonem o ochraně přírody a krajiny. Povinnost orgánu ochrany přírody je, aby ve veřejném zájmu na ochraně přírody zkoumal všechny okolnosti týkající se zamýšleného kácení. Musí se zajímat o to, zda je záměr kácení v souladu s dalšími zájmy zákona o ochraně přírody a krajiny hlavně proto, že povolení ke kácení je rozhodnutím konečným, tudíž po jeho vydání může žadatel s kácením začít. Podle Jelínkové mají jiné orgány ochrany přírody vydávat své akty ve vztahu k zamýšlenému kácení dřevin jako správní rozhodnutí, nikoliv jako závazné stanovisko dle § 149 správního řádu. Vyplývá to z § 90 odst. 1 věty druhé zákona o ochraně přírody a krajiny, která zní takto: „*souhlasy a závazná stanoviska vydávaná podle tohoto zákona jako podklad pro rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu jsou závazným stanoviskem podle správního řádu*“. V našem případě se ale o rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu nejedná, protože rozhodnutí o povolení ke kácení je rozhodnutí dle zákona o ochraně přírody a krajiny. Pokud orgán ochrany přírody a krajiny přijde na to, že zamýšlený záměr pokácení dřeviny vyžaduje ještě další povolení před vydáním samotného povolení ke kácení, může řízení přerušit a počkat na vyřešení tohoto souběhu s jinými ochrannými režimy dle zákona o ochraně přírody a krajiny ve formě předběžné otázky dle § 57 správního řádu.³⁵

1.4 Výjimky z povolovacího režimu

V § 8 odstavcích 2 až 4 zákon o ochraně přírody a krajiny stanoví 6 výjimek, kdy ke kácení dřevin není potřeba předchozího povolení. Jedná se o tyto případy:

1. kácení dřevin z důvodů pěstebních,
2. kácení dřevin při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků,

---

³⁵ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Řízení o povolení kácení dřevin a další chráněné zájmy. Ochrana přírody*, 2014, č. 5, s. 24-25.

3. odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav,
4. kácení dřevin z důvodů zdravotních,
5. kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou,
6. kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu.

V těchto případech se jedná o takové situace, kdy ani pokácením dřeviny nedojde ke vzniku újmy na životním prostředí nebo kdy je taková újma zanedbatelná či je vyvážena hlediskem jiného veřejného zájmu. Není tedy nezbytné trvat na obecném povolovacím režimu a v neposlední řadě je zde i výhoda snížení byrokratického zatížení dotčených osob a orgánů ochrany přírody a krajiny.³⁶

V odstavci 2 je povolovací režim nahrazen režimem oznamovacím (z výše uvedených bodů se jedná o případy pod číslem 1, 2, 3, 4 a 6). Kácení z těchto důvodů musí být písemně oznámeno povinným subjektem nejméně 15 dnů předem (v případě bodu 6 po provedení kácení) orgánu ochrany přírody. Ten situaci posoudí a pokud kácení nevyhodnotí jako nezbytné, může oznámený záměr pozastavit, omezit nebo zakázat.³⁷

Ad 1) Zásahy z důvodů pěstebních jsou nezbytné a vyplývající přímo z podstaty dřevin. Tyto zákroky jsou prováděny dle pravidel arboristiky³⁸ a zájem na ochraně jednotlivých dřevin musí ustoupit zájmu na ochraně porostu jako celku, na trvalém udržení jeho optimálního stavu ze zdravotního hlediska, věkové a druhové skladby, prostorového uspořádání. Včasné neprovedení těchto zásahů jak na přirozeném, tak i na uměle založeném porostu by v budoucnosti vedlo k nutnosti mnohem větších zásahů a i možnému poškození porostu nejen jako celku, ale i jednotlivých dřevin.³⁹ Jedná se zejména o kácení dřevin prováděné za účelem obnovy porostů nebo výchovnou probírku porostů dřevin.⁴⁰

Ad 2) Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jako „vodní zákon“), který upravuje správu

---

³⁶ DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot...*, s. 19

³⁷ § 8 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny

³⁸ Péče o dřeviny

³⁹ DIENSTBIER, Filip. *Vybrané otázky právní úpravy ochrany dřevin...*, s. 10

⁴⁰ Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

vodních toků, zahrnuje, kromě jiných povinností, také povinnost „udržovat břehové porosty na pozemcích koryt vodních toků nebo na pozemcích s nimi sousedících ..., aby se nestaly překážkou znemožňující plynulý odtok vody při povodni“. ⁴¹ Správci vodních toků jsou z důvodu péče o koryta vodního toku, po projednání s vlastníky pozemků, oprávněni odstraňovat nebo nově vysazovat stromy a keře na jejich pozemcích. Vlastníci dotčených pozemků jsou povinni strpět tyto zásahy do vlastnického práva. ⁴² Správci vodních toků si ale musí dát pozor na případ, kdy by pokácením dřeviny na břehu vodního toku, jako významného krajinného prvku, mohlo dojít k poškození nebo zničení tohoto významného krajinného prvku nebo k ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce. V takovém případě by si musel ten, kdo takový zásah zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.⁴³

Ad 3) Povinnost provozovatelů energetických soustav je zajistit jejich bezpečný provoz a to mimo jiné tím, že v ochranných pásmech, které jsou jedním z opatření k ochraně těchto soustav dle zákona č. 458/2000 Sb., energetický zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „energetický zákon“), odstraní rostoucí dřeviny.

Ad 4) Pokud se na dřevinách vyskytnou choroby nebo jsou napadeny škůdci⁴⁴ a zároveň stav a rozsah napadení významně ohrožuje okolní dřeviny, jedná se o situaci, kdy lze přistoupit ke zdravotnímu kácení dřevin. Je však třeba brát v potaz, že za zdravotní kácení dřevin se nedá považovat kácení suchých dřevin.⁴⁵

Ad 5) „Povolení není třeba ke kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou“⁴⁶ Podrobnosti k této výjimce stanovuje prováděcí předpis⁴⁷ na základě zákonného zmocnění v § 8 odst. 5 zákona o ochraně přírody a krajiny. Nejdříve je nutné aplikovat negativní podmínku, že nejde o dřevinu, která je součástí

---

⁴¹ § 47 odst. 2 písm. b) vodního zákona

⁴² § 50 vodního zákona

⁴³ § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny

⁴⁴ Např. napadení dřevokazným hmyzem, dřevokaznými houbami, výskyt rostlinných parazitů či poloparazitů

⁴⁵ Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

⁴⁶ § 8 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny

⁴⁷ Vyhláška č. 189/2013 Sb., ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb.

významného krajinného prvku⁴⁸ nebo stromořadí.⁴⁹ Poté se může přejít k uplatnění jedné z charakteristik, pro které se povolení nevyžaduje, a to:

- pro dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí,
- pro zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených zapojených porostů dřevin nepřesahuje 40 m²,
- pro dřeviny pěstované na pozemcích vedených v katastru nemovitostí ve způsobu využití jako plantáž dřevin,
- pro ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha se způsobem využití pozemku zeleň.⁵⁰

Ovocnými dřevinami jsou dle metodiky MŽP⁵¹ „*dřeviny, které jsou člověkem záměrně vysazeny a pěstovány za primárním účelem sklizně a konzumace jejich plodů*“. Při stanovení, zda se jedná o ovocné dřeviny by se měly orgány ochrany přírody řídit seznamem uvedeným v metodice. Je třeba ale zmínit, že se jedná pouze o seznam pomocný.

U této výjimky z povolovacího režimu není stanovená ani oznamovací povinnost. Orgán ochrany přírody tedy nemůže, ani kdyby se o kácení včas dozvěděl, do kácení zasahovat a jakkoliv ho ovlivňovat.⁵²

Ad 6) Další výjimkou z povolovacího režimu kácení dřevin je zvláštní ustanovení o krajní nouzi. Často bývá také označován jako „*havarijní kácení*“, což dle Jelínkové a Tuháčka není zcela správný výraz.⁵³ Jedná se o případy, kdy je stavem dřeviny zřejmě a bezprostředně ohrožen život, zdraví či hrozí-li škoda značného rozsahu. Typickým případem, na který se vztahuje ustanovení § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a

---

⁴⁸ § 3 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny: „významný krajinný prvek je ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy.“

⁴⁹ Vyhláška č. 189/2013 §1 písm. c) „stromořadí je souvislá řada nejméně deseti stromů s pravidelnými rozestupy; chybí-li v některém úseku souvislé řady nejméně deseti stromů některý strom, je i tento úsek považován za součást stromořadí; za stromořadí se nepovažují stromy rostoucí v ovocných sadech, školkách a plantážích dřevin.“

⁵⁰ Vyhláška č. 189/2013 Sb. ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb.

⁵¹ Metodické doporučení oboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP k aplikaci některých ustanovení vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění pozdějších předpisů, věštník MŽP č. 1/2015, bod V.

⁵² DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot...*, s. 23

⁵³ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 62

krajiny, bude například strom, který je poškozen větrem, bleskem, či sesuvem půdy a hrozí jeho spadnutí a způsobení škod v ustanovení popsanych. Zákon u této výjimky vyžaduje následnou oznamovací povinnost toho, kdo kácení provedl. Nemusí to tedy být jen vlastník pozemku či nájemce, ale například i soused nebo jiná osoba, která kácení provedla z důvodu ochrany svého majetku.⁵⁴ Orgán ochrany přírody v tomto případě nemá možnost kácení ovlivnit, pozastavit, či zakázat, pokud by nesplňovalo podmínky potřebné pro výjimku z povolovacího režimu pro kácení z krajní nouze. Je zde však možnost následného postihu za nenaplnění podmínek podle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny, a to shledání pokácení stromu jako přestupku nebo jiného správního deliktu podle § 87, resp. § 88 zákona o ochraně přírody a krajiny.⁵⁵

Pojem „škoda značného rozsahu“ není v zákoně definován. Dle odborné literatury⁵⁶ a metodického pokynu MŽP⁵⁸ je však možné analogicky použít § 138 odst. 1 trestního zákoníku, který definuje pojem „značná škoda“, a to jako škodu dosahující částky nejméně 500 000 Kč. Podle mého názoru nelze jednoznačně říci, že v tomto případě je takováto analogie žádoucí a rozumná. Zákonodárce z nějakého důvodu nepoužil stejné označení jako je použito v trestním zákoníku. Pokud by chtěl, aby byl výklad pojmu „škoda značného rozsahu“ ze zákona o ochraně přírody totožný jako u „značné škody“ z trestního zákoníku, proč by nepoužil totožný pojem. I pokud se zamyslíme nad smyslem a účelem § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny, dospějeme k závěru, že je určen k tomu, aby nedocházelo ke zbytečným škodám v situacích, kdy hrozí nebezpečí z prodlení a čekáním na vydání povolení ke kácení by hrozilo, že dojde ke zbytečným škodám na majetku a k ohrožení života a zdraví. Je zcela jasné, že bylo žádoucí stanovit spodní hranici pro výši škody, která by eliminovala případy kácení dřevin z důvodu, že by hrozila banální škoda. Pokud by nebyla stanovena dolní hranice pro výši škody, pro kterou je možné v rámci krajní nouze strom pokácet, mohli bychom se *ad absurdum* setkávat i s tím, že strom byl pokácen z důvodu, že hrozil pád na plot, skleník, či okrasnou zahrádku. Nemyslím si ale, že spodní hranice 500 000 Kč je přiměřená. Pokud by například hrozil pád vyvráceného či rozpůleného stromu na garáž, jejíž cena se pohybuje okolo 100 000 Kč⁵⁹, a vlastník garáže či pozemku, na kterém se strom nachází,

---

⁵⁴ DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot...*, s. 24

⁵⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně...*, s. 97

⁵⁶ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně...*, s. 97

⁵⁷ DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot...*, s. 24,

⁵⁸ Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

⁵⁹ viz. firma Novoferm ČR s.r.o. ceník dostupný na www.svet-garazi.cz

by strom pokácel a následně tuto skutečnost oznámil orgánu ochrany přírody, nejednalo by se o případ pokácení stromu z krajní nouze? Podle mého názoru by se měl vzít v úvahu stav stromu, mělo by se posuzovat, jestli by byl nějaký veřejný zájem na ponechání stromu nebo se naopak strom nacházel v takovém stavu, že veřejný zájem byl strom pokácet. V ustanovení § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny mi také chybí princip přiměřenosti, který je v trestním zákoníku u krajní nouze a zní takto: „*Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.*“⁶⁰ Tímto by se vyřešily případy, kdy by postačil k odvrácení nebezpečí například ořez větví, nebo by se jednalo o výše jmenované příklady ohrožení plotu, zahrádky atd. Náležitosti oznámení, stejně jako povinnost doložit skutečnosti, které nasvědčují tomu, že byly splněny podmínky pro kácení z krajní nouze, stanovuje prováděcí předpis.⁶¹

1.5 Kompenzační opatření

Jak jednáním po právu, tak i jednáním protiprávním může vzniknout ekologická újma, kterou je dle zákona o ochraně přírody třeba napravit. Způsoby nápravy ekologické újmy stanoví zákon o životním prostředí v § 27 a to následující: 1) uvedení do původního stavu, 2) kompenzací, 3) v penězích.⁶²

Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin podle § 8 odst. 1 žadateli uložit přiměřenou náhradní výsadbu dřevin, která slouží ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin.⁶³ Pojem „*ekologická újma*“ je definován v § 10 zákona o životním prostředí jako „*ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti*“. Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „zákon o předcházení ekologické újmy“), který je k zákonu o životním prostředí speciální a má tedy aplikační přednost definuje ekologickou újmu v § 2 písm. a) jako: „*nepříznivou měřitelnou změnu přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí,*

---

⁶⁰ § 28 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ § 4 odst. 2 vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

⁶² JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 99

⁶³ § 9 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny

kteřá se může projevit přímo nebo nepřímó; jedná se o změnu na chráněných druhích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovištích, kteřá má závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů nebo stanovišt' (...)“.

Rozhodnutí o uložení přiměřené náhradní výsadby je vydáváno v rámci volného uvážení orgánu ochrany přírody, který musí přiměřenost posoudit a následně ji i pečlivě odůvodnit. Náhradní výsadba nemusí spočívat ve stejném počtu dřevin, jaký byl pokácen, ani ve stejném druhu a nemusí být provedena ani na stejném pozemku, na kterém kácení dřevin proběhlo.⁶⁴ Podle § 9 odst. 2 „lze náhradní výsadbu uložit na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví žadatele o kácení, jen s předchozím souhlasem jejich vlastníka“. Společně s rozhodnutím o náhradní výsadbě může orgán ochrany přírody uložit žadateli povinnost následné péče o vysazené dřeviny po nezbytně nutnou dobu (nejvýše však na dobu 5 let).⁶⁵ Následná péče, stejně jako rozsah náhradní výsadby, je na volném uvážení orgánu ochrany přírody. Obvykle je náhradní výsadba ukládána ve vyšším počtu, než je počet kácených dřevin. Podle Nejvyššího správního soudu⁶⁶ je například v pořádku situace, kdy žadatel žádal o povolení k pokácení 35 lesních borovic. Orgán ochrany přírody žádosti vyhověl a zároveň mu uložil povinnost náhradní výsadby 145 kusů stromů s následnou péčí po dobu 5 let. Ekologická újma byla po místním šetření a posudku, podle kterého mělo pokácení borovic značně negativní vliv na dané území, vyčíslena na 2 152 690 Kč. Naopak náklady na vysazení 145 kusů stromů a následnou péči po dobu 5 let byly vyčísleny na max. 870 000 Kč. Výrazně vyšší počet vysazených než pokácených dřevin je proto, že mladé vysazené dřeviny nemohou nahradit v plnění všech funkcí již vzrostlé pokácené dřeviny. Je také třeba vzít v úvahu lokalitu pro výsadbu a to, že ne všechny nově vysazené dřeviny přežijí.⁶⁷

Plošná úprava ochrany náhradní výsadby však v zákoně chybí. Pokud tedy dřeviny nejsou součástí významného krajinného prvku, stromořadí nebo nepodléhají povolení dle § 8 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, je možné, aby byly, po uplynutí orgánem ochrany přírody stanovené lhůty pro následnou ochranu náhradní výsadby, beztrestně káceny.⁶⁸

---

⁶⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně ...*, s. 102

⁶⁵ § 9 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2015, č. j. 7 As 280/2014-72

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2015, č. j. 7 As 280/2014-72

⁶⁸ KOSEJK, Jaromír. Přispěje nová vyhláška k ochraně dřevin? *Ochrana přírody*, 2003, roč. 4. s. 16

Pro případ, že nebude stanovena povinnost náhradní výsadby, je v § 9 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny zákonodárcem upravena povinnost odvodů do rozpočtu obce, která je následně použije na zlepšení kvality životního prostředí. Toto ustanovení je však nepoužitelné, protože dodnes neexistuje zvláštní zákon, který má stanovit výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání a případné prominutí povinnosti.⁶⁹

70

Orgán ochrany přírody a krajiny může v případě protiprávního kácení dřevin uložit napravení ekologické újmy dle § 86 zákona o ochraně přírody a krajiny tomu, kdo poškodí, zničí nebo nedovoleně změní části přírody a krajiny chráněné tímto zákonem. Napravení ekologické újmy pak spočívá v navrácení do původního stavu a pokud to již není možné a účelné, tak provedení přiměřených náhradních opáření k nápravě. Toto ustanovení se však použije jen v případě, že se nepoužije nápravné opatření dle zákona o předcházení ekologické újmě. Tento zákon se ale použije jen na případy ekologické újmy či bezprostřední hrozbu jejího vzniku, byla-li způsobena provozní činností. Pro tuto práci je podle mého zbytečné více rozebírat tuto problematiku, jelikož si myslím, že v sousedských vztazích se prvek provozní činnosti nebude vyskytovat.

1.6 Odpovědnosti vztahy v ochraně dřevin

Problematika odpovědnosti za ztráty na životním prostředí se v posledních čtyřiceti letech dostala do popředí pozornosti. Je to hlavně tím, že úzce souvisí se samotným stavem životního prostředí a s jeho ochranou. Přestože je v naší společnosti snaha tuto problematiku řešit, jsou zde dvě překážky, které tomu v praxi brání. Jednou je složitost celé problematiky, druhou zase malý společenský a politický zájem dané otázky řešit, dokud se z nich nestanou problémy, které dosahují kolapsových či krizových stavů, a dokud neohrožují životy, zdraví či majetek lidí.⁷¹ Odpovědnosti vztahy můžeme rozdělit do 3 skupin – správně právní odpovědnost, trestně právní odpovědnost a odpovědnost za ekologickou újmu.⁷² Damohorský všechny 3 skupiny

---

⁶⁹ DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot...*, s. 19

⁷⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně ...*, s. 103

⁷¹ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 72

⁷² JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vyd. Masarykova univerzita v Brně, 2015. s. 265-267

podřazuje pod pojem ekologicko-právní odpovědnost, která zahrnuje jak deliktní odpovědnost (správní a trestní), tak i odpovědnost za ztráty na životním prostředí.⁷³

Zákon o ochraně přírody a krajiny upravuje v § 87 odst. 1 přestupky fyzických osob, za které lze uložit pokutu do výše 10 000 Kč, v odst. 2 přestupky fyzických osob s možnou pokutou do výše 20 000 Kč a v odst. 3 přestupky fyzických osob s pokutou do výše 100 000 Kč. V případě protiprávního kácení či jiného poškozování dřevin rostoucích mimo les přichází v úvahu též § 87 odst. 2 písm. e), kdy je poškozena nebo bez povolení pokácena dřevina rostoucí mimo les a § 87 odst. 3 písm. d) v případě, že je pokácena nebo závažně poškozena skupina dřevin rostoucích mimo les.⁷⁴ Pro tuto práci je také na místě uvést § 87 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny, kdy není splněna předběžná či následná oznamovací povinnost kácení dřevin a § 87 odst. 1 písm. g), který za přestupek označuje neprovedení uložené náhradní výsadby dřevin.

Zákon o ochraně přírody a krajiny dále v § 88, jako jiné správní delikty, postihuje různá nežádoucí jednání právnických nebo fyzických osob při podnikatelské činnosti a to pokutami ve výši do 500 000 Kč, resp. 1 000 000 Kč.⁷⁵ Na místě je uvedení § 88 odst. 1 písm. c), který za jiný správní delikt označuje situaci, kdy je bez povolení poškozena nebo zničena dřevina či skupina dřevin rostoucích mimo les.

V závažnějších případech je možný trestní postih za trestný čin, například podle § 293 trestního zákoníku za poškození a ohrožení životního prostředí.⁷⁶

V souvislosti s výše napsaným je třeba zmínit, že uložením sankce není dotčena povinnost napravit vzniklou ekologickou újmu.

Je taktéž důležité zmínit zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, který by měl být účinný od 1. 7. 2017. Podle tohoto zákona pozbude platnosti rozlišení na přestupky a jiné správní delikty a oboje bude zahrnuto pod pojmem přestupek. § 88 zákona o ochraně přírody a krajiny, který doteď upravuje jiné správní delikty, bude, svorně s § 87 zákona o ochraně přírody, upravovat přestupky.

---

⁷³ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 73

⁷⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právní úprava ochrany dřevin v ČR...*, s. 44-46.

⁷⁵ DIENSTBIER, Filip. *Vybrané otázky právní úpravy ochrany dřevin...*, s. 21

⁷⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právní úprava ochrany dřevin v ČR...*, s. 44-46.

1.7 Památné stromy a zvláště chráněné druhy rostlin

Samostatnou kapitolou jsou dvě skupiny stromů, u kterých se uplatňuje přísnější ochrana, než jen obecná ochrana veškerých dřevin rostoucích mimo les před poškozováním a ničením. První skupinou jsou památné stromy podle § 46 zákona o ochraně přírody a krajiny a druhou stromy, které patří do druhů zvláště chráněných rostlin upravených v § 48 a 49 zákona o ochraně přírody a krajiny. Protože tyto skupiny mohou také patřit do dřevin rostoucích mimo les, považují za důležité se o nich zmínit. Nicméně hlavním předmětem této práce jsou „obyčejné“ dřeviny rostoucí mimo les, proto nebudu zacházet do hlubších detailů.

Podle Metodiky MŽP mohou být za památný strom vyhlášeny ty dřeviny, které *„vynikají svým vzrůstem, věkem, jsou významnou krajinnou dominantou, zvláště cenné introdukované dřeviny a v neposlední řadě dřeviny historicky cenné, které jsou památníky historie, připomínají historické události nebo se k nim vážou různé pověsti a báje“*.⁷⁷ Vyhlášení mají pak na starosti pověřené obecní úřady, které je vyhláší formou správního rozhodnutí. Kromě pověřených obecních úřadů mají vyhlášení památných stromů na starosti další orgány ochrany přírody např. správy národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, krajské úřady, případně újezdní úřady. Je zakázáno památné stromy ničit, poškozovat, rušit je v přirozeném vývoji. Pokud potřebují ošetření, provádí se se souhlasem orgánu ochrany přírody, který památný strom vyhlásil. Pokud se vyskytne jiný veřejný zájem, který převyšuje nad zájmem ochrany přírody a ochrany památného stromu, nebo je v zájmu ochrany přírody, je možné udělit výjimku ze zákazů, které se týkají památných stromů. Z tohoto důvodu může být ochrana památného stromu i zrušena. Co se týká kácení takto chráněných stromů, nemůže orgán ochrany přírody rozhodnout o povolení kácení těchto dřevin v případě, kdy ochrana stále trvá a nebyla zrušena. Při poškození nebo zničení takto chráněných stromů připadá v úvahu podobná odpovědnost jako při poškození či zničení dřevin rostoucích mimo les, avšak peněžní pokuty za spáchané přestupky jsou mnohem vyšší.⁷⁸

Za zvláště chráněné druhy rostlin se považují takové, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné a byly vyhlášeny MŽP za zvláště chráněné

---

⁷⁷ Metodický pokyn č. 3 odboru ochrany přírody MŽP ČR k vyhlášení památných stromů, jejich skupin a stromořadí. Věstník MŽP ČR částka 5-6, 1993

⁷⁸ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 66

na základě vědeckého zhodnocení stupně jejich ohrožení. Příloha vyhlášky MŽP⁷⁹ obsahuje seznam zvláště chráněných druhů rostlin. Ze stromů to jsou například některé druhy vrb, lýkovec vonný, tis červený či dřín obecný. Takto chráněné rostliny jsou chráněny ve všech svých částech, ve všech vývojových stádiích a chráněn je i jejich biotop. V zákoně jsou vymezeny tři případy, kdy se ochrana na rostliny nevztahuje. Je to například situace, kdy je rostlina pěstována v zahradě, parku, na poli. Jinak je zakázáno takové rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit či jinak rušit ve vývoji. Stejně jako u památných stromů jsou možné výjimky z těchto zákazů a to ve stejném případě, pokud se vyskytne veřejný zájem, který převyšuje nad veřejným zájmem ochrany přírody nebo je to v zájmu ochrany přírody.⁸⁰ Stejně jako u dřevin rostoucích mimo les a památných stromů se porušení zákazů ohledně zvláště chráněných druhů rostlin považuje za přestupky, které jsou postihovány peněžní pokutou. V krajních případech se může jednat i o trestný čin.

---

⁷⁹ Příloha č. II vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny

⁸⁰ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 69

2 Soukromoprávní úprava

V této kapitole se budu věnovat sousedským právům upraveným v občanském zákoníku. Nejdříve popíšu současnou obecnou úpravu omezení vlastnického práva a poté se podívám na samotnou úpravu sousedských práv. Zaměřím se zejména na § 1013 a § 1017 NOZ, které jsou pro tuto práci stěžejní.

2.1 Obecná úprava omezení vlastnického práva

§ 1012 NOZ obsahuje tzv. generální klauzuli, která zní následovně: „*vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob.*“ Obtěžování musí tedy být nad míru přiměřenou poměrům. Pokud se jedná pouze o následky běžného užívání věci, je každý povinen je snášet. Rušení může spočívat jak v činnosti, tak i v nečinnosti. Vlastník pozemku by tedy měl učinit příslušná opatření, aby práva druhých osob nerušil, jestliže tak neučiní, může se jednat o rušení práv druhých nečinností.

Vlastnické právo jednoho vlastníka končí tam, kde začíná vlastnické právo jiného vlastníka. „*Výkon vlastnického práva nesmí bez právního důvodu zasahovat do výkonu práva ostatních vlastníků.*“⁸¹ Vlastnické právo může být omezeno také veřejnoprávními normami, které ukládají hlavně něčeho se zdržet, něco strpět či něco konat. Jednou z hlavních veřejnoprávních norem, které omezují vlastnické právo je zákon o ochraně přírody a krajiny, který ukládá vlastníkům pozemků povinnosti k dosažení účelu tohoto zákona.⁸² V občanském zákoníku jsou limity vlastnického práva dány hlavně normami práva sousedského, které jsou obsaženy v § 1013 a násl. a věcnými právy k věci cizí.⁸³

2.2 Soukromoprávní normy upravující sousedské právo

Nejdříve je třeba si vymežit, co je myšleno pod pojmem sousedské právo. Sousedské právo můžeme chápat jako souhrn norem upravujících vztahy mezi vlastníky sousedních nemovitostí. „*Jedná se o normy upravující vztahy vlastníka a třetích osob při*

---

⁸¹ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976-1474). Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 141

⁸² Účelem je např. udržení a obnova přírodní rovnováhy v krajině, ochrana rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás a šetrné hospodaření s přírodními zdroji

⁸³ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976-1474). Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 141

užívání zpravidla nemovité věci, pokud jde o účinky užívání věci na tyto osoby.“ Slouží zejména k tomu, aby bylo možné vymezit právo bránit se proti zásahům do vlastnického práva žalobou.⁸⁴

Dalšími pojmy, se kterými budu dále pracovat a které je žádoucí si definovat, jsou „soused“ a „imise“. Sousedem není jen bezprostředně sousedící vlastník jiné nemovitosti. Můžeme za něj považovat všechny vlastníky pozemků, bez ohledu na vzdálenost, které jsou dotčeny nežádoucími účinky.⁸⁵ Takovéto nežádoucí účinky nazýváme imise, jež můžeme definovat jako: *„pronikání účinků činnosti konané na jedné nemovitosti na nemovitost druhou.“*⁸⁶ Vlastník nemovitosti je obecně oprávněn na sousední pozemek „vpouštět“ imise. Za jakých okolností se bude jednat o zakázané a nežádoucí jednání stanoví § 1013 a násl. NOZ.⁸⁷ Blíže toto téma rozvádím v následující podkapitole.

2.2.1 Úprava zákazu imisí

Co jsou to imise, již bylo definováno výše. Nyní se blíže podívám na úpravu zákazu imisí v občanském zákoníku. V § 1013 NOZ je stanoveno, že *„vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku; ... Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka...“* Přitom výčet imisí je pouze demonstrativní.

Občanský zákoník rozlišuje imise přímé a nepřímé. Přímé imise, tedy takové, které jsou přímo vháněny na sousední pozemek, jsou zakázány vždy a bez ohledu na jejich míru. Nepřímé imise jsou ty, jež se tvoří na jedné nemovitosti, ale účinky dopadají i na nemovitost sousední (nemusí se nutně jednat o nemovitost bezprostředně sousedící).⁸⁸ U nich je situace odlišná a jsou zakázány až v okamžiku, kdy přesahují míru přiměřenou místním poměrům a omezují obvyklé užívání pozemku. Stanovení míry přiměřené místním poměrům má na starosti soud a své rozhodnutí by měl řádně odůvodnit. Půjde nejen o posouzení místních poměrů, ale i o poměry týkající se určitého typu činnosti. Spáčil uvádí jako příklad, že pokud bude někdo v obci v noci obtěžovat sousedy hlukem,

---

⁸⁴ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná...*, s. 146

⁸⁵ DVOŘÁK, Jan, SRBOVÁ, Alena In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 71

⁸⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 23.05.1985, R 37/1985, sp. zn. Pls 1/85

⁸⁷ SPÁČIL, Jiří a kol. *Sousedská práva podle nového občanského zákoníku.* Praha: Leges, 2015, s. 169

⁸⁸ SPÁČIL, Jiří a kol. *Sousedská práva podle nového občanského...*, s. 170

není třeba zkoumat hlukové poměry v obci, protože se bude na první pohled jednat o obtěžování nad míru přiměřené.⁸⁹

Podrobnější pojednání o specifikách a typech imisí není v rozsahových možnostech této práce. Ostatně to není ani jejím cílem. Považuji za vhodné alespoň zmínit, že dále lze imise rozdělit na materiální a nemateriální. Mezi nemateriální můžeme zařadit například různé zásahy do práva na ochranu osobnosti, soukromí. Další dělení imisí je na pozitivní a negativní, či způsobené činností a nečinností.⁹⁰

2.2.2 Vlastnictví dřevin rostoucích mimo les

Vlastnictví rostlin na pozemku je upraveno v § 507 občanského zákoníku, který říká: „*Součástí pozemku je rostlinstvo na něm vzešlé.*“ Rostlinstvem se rozumí veškeré rostliny, stromy a porosty.⁹¹ Vlastník pozemku tedy bude automaticky i vlastníkem rostlin a dřevin na něm rostoucích. Vhodnější formulací ustanovení by ale bylo například, že součástí pozemku je rostlinstvo na něm rostoucí. Slovo vzešlé by se mohlo negativně vykládat v tom smyslu, že součástí pozemku jsou pouze ty rostliny, které na pozemku byly zasazeny a vyrostly tam. Nejednalo by se pak o rostliny, které byly na pozemek zasazeny už jako vzrostlé.⁹²

Konkrétně vlastnictví stromu je pak upraveno v § 1067 NOZ, který říká: „*Strom náleží tomu, z jehož pozemku vyrůstá kmen. Vyrůstá-li kmen na hranici pozemků různých vlastníků, je strom společný.*“ Kdo je vlastníkem stromu je důležité definovat nejen z důvodů soukromoprávních, ale i z důvodů veřejnoprávních. Například kvůli oprávnění podat žádost k povolení pokácení dřeviny, kvůli povinnostem, které ukládá zákon o ochraně přírody a krajiny (povinnost péče) atd. Je tedy důležité, na jaké pozemku se nachází kmen, nikoliv kořeny. Pokud se kmen nachází alespoň z části na dvou pozemcích, jedná se o strom hraniční a je tedy ve vlastnictví obou sousedů.

---

⁸⁹ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná...*, s. 148

⁹⁰ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná...*, s. 148

⁹¹ KOUKAL, Pavel In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. I. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 1799

⁹² KREJČÍK, Lukáš In DAMOHORSKÝ, Milan, SNOPKOVÁ, Tereza a kol. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2015, s. 112

2.2.3 Dřeviny rostoucí mimo les v sousedských vztazích

Dřeviny mají v sousedských vztazích, zejména pak sporech, velký význam. Protože snad na každém pozemku se, dle mého názoru, nějaká dřevina vyskytuje. Takové dřeviny pak mohou být původci stínění, jejich plody, listy či jehličí mohou znečišťovat sousední pozemek, kořeny mohou ničit plot či stavbu a neposlední řadě mohou ohrožovat zdraví a majetek hrozícím pádem.

Z norem sousedského práva se stromů dotýkají hlavně § 1016 a § 1017 NOZ. V § 1016 odst. 2 občanského zákoníku je upravena situace, kdy a za jakých podmínek smí soused odstranit větve nebo kořeny stromu přesahující na jeho pozemek ze sousedova pozemku. Odstranit převisy na sousedův pozemek je soused oprávněn šetrným způsobem a ve vhodné roční době v případě, že mu působí škodu nebo jiné obtíže převyšující zájem na nedotčeném zachování stromu. V zákoně je dodáno, že k tomuto kroku může soused přistoupit až poté, co to, po požádání, neučiní v přiměřené době vlastník stromu sám. Jiné přesahující rostliny než dřeviny může soused šetrným způsobem odstranit bez dalších omezení sám. V souvislosti s odstraňováním převisů je třeba zmínit, že pokud soused provede zásahy do dřevin nešetrným způsobem, může se na něj vztahovat veřejnoprávní úprava přestupku poškození dřeviny rostoucí mimo les podle zákona o ochraně přírody a krajiny, případně jiný přestupek.⁹³

§ 1017 občanského zákoníku stanoví zákaz sázení stromů v těsné blízkosti hranice pozemku. Zní takto: „*Má-li pro to vlastník pozemku rozumný důvod, může požadovat, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků, a vysadil-li je nebo nechal-li je vzrůst, aby je odstranil.*“ Tím rozumným důvodem pro to, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti hranice pozemků, bude například zájem, aby mu nebyla způsobena škoda kořeny stromu, jeho větvemi či pádem stromu. Jako důvod pro odstranění stromu může být samozřejmě i nad míru přiměřené stínění.⁹⁴ Rovněž je stanoveno, že v případě, že jiný právní předpis nestanoví něco jiného či něco jiného neplyne z místních zvyklostí, platí pro stromy přesahující svou výškou 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m. Ne každý strom, rostoucí v blízkosti hranice pozemků, bude vlastník nucen odstranit. Jedná se o střet dvou vlastnických práv, které mají stejný obsah, a tím pádem jim je

---

⁹³ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 122

⁹⁴ DVOŘÁK, Jan, SRBOVÁ, Alena In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 81

poskytována stejná ochrana. Soud v takovém případě musí zvážit, zda je újma způsobená imisemi vážnější než újma, která by byla způsobena vlastníkovu stromu tím, že by byl nucen ho pokácet.⁹⁵

Další věcí, které je třeba věnovat pozornost, je preventivní charakter § 1017 NOZ. Soused nemusí čekat, až stromy v blízkosti hranice pozemků druhý soused vysadí či až vyrostou. Může rovnou požadovat, aby se sázení stromů v blízkosti hranice pozemků zdržel.⁹⁶ Pro takový požadavek musí mít samozřejmě rozumný důvod. Pokud by soused požadavek ignoroval či by mu důvod pro zdržení se sázení stromů nepřišel dostatečně rozumný, musel by se druhý soused obrátit na soud.

Podle důvodové zprávy lze toto ustanovení aplikovat pouze v případě, nebrání-li tomu jiné právní předpisy. Zde se bude jednat hlavně o § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny a § 3 vyhlášky č. 189/2013 Sb. V důvodové zprávě je mimo jiné také uvedeno, že soukromoprávní úprava by měla být s tou veřejnoprávní komplementární a že ustanovení by se mělo aplikovat na případy, kdy lze strom pokácet bez povolení orgánu ochrany přírody, a že funkce tohoto ustanovení je preventivní.⁹⁷ ⁹⁸ Judikatura k žalobám dle § 1017 je strohá a teprve se utváří. Dle Jelínkové a Tuháčka ale soudy zatím aplikují správný přístup, a pokud je třeba k pokácení stromu povolení orgánu ochrany přírody, sdělí účastníkům při jednání tuto skutečnost a také to, že bez tohoto povolení není možné žalobě vyhovět.⁹⁹

Orgány ochrany přírody nejsou kompetentní řešit sousedské spory. Do správní úvahy však mohou zahrnout fakt, že někdo zdůvodní žádost o povolení k pokácení dřeviny sousedským sporem. To ale nic nemění na tom, že orgán ochrany přírody musí pečlivě zkoumat funkční a estetický význam stromu, a pokud ty převáží, tak nelze povolení ke kácení vydat. V tom případě nelze ani vyhovět žalobě na pokácení stromu takového stromu. V opačném případě by se rozsudek stal nevykonatelným v okamžiku, kdy by povolení k pokácení stromu nebylo dáno.¹⁰⁰

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ale nesouhlasné rozhodnutí orgánu ochrany přírody o pokácení stromu nevylučuje, že se může jednat o obtěžování nad míru

---

⁹⁵ SPÁČIL, Jiří a kol. *Sousedská práva podle nového občanského...*, s. 177

⁹⁶ SPÁČIL, Jiří a kol. *Sousedská práva podle nového občanského...*, s. 177

⁹⁷ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná ...* s. 170-171

⁹⁸ Důvodová zpráva k § 1017 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

⁹⁹ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 122

¹⁰⁰ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 122

přiměřenou poměrům. V tom případě se vlastník musí obtěžování vyhnout jiným způsobem než pokácením stromu a to například i odklizením listí spadaneho na sousedův pozemek.¹⁰¹ Takto může ale soud rozhodnout pouze v případě, že žalobce podal žalobu dle § 1013 NOZ, pokud je žaloba podaná dle § 1017 NOZ a zní na odstranění stromu či zdržení se sázení stromů v blízkosti hranice pozemků, nemůže soud v rozsudku rozhodnout o zdržení se obtěžování jiným způsobem jelikož je návrhem žalobce a předmětem žaloby vázán.

2.2.4 Možnosti ochrany sousedských práv

Jaké má tedy vlastník pozemku možnosti ochrany vůči sousedovi, který jej ve výkonu jeho vlastnického práva obtěžuje? Pokud se mu nelíbí, jak ho druhý soused obtěžuje imisemi způsobenými dřevinami, které má vysazené na svém pozemku (například stínem, spadem listí a jehličí, kořenovým systémem, který prorůstá na jeho pozemek atd.), může přistoupit k soudnímu řešení sporu. Právo obrátit se na soud je upraveno v § 12 NOZ, který zní: *„Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen "orgán veřejné moci"). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud.“*

Vždy je ale výhodnější, rozumnější a pro všechny strany ekonomičtější pokusit se nejdříve se sousedem dohodnout a problém vyřešit smírně. Pokud se spor nepodaří vyřešit mimosoudně, lze samozřejmě přistoupit k soudnímu řešení sporu. Avšak i na soud se mohou sousedi obrátit s žádostí o uzavření smíru dle § 57 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „OSŘ“). I po zahájení klasického sporného řízení je dle § 100 OSŘ soud povinen usilovat o smír mezi účastníky, nebrání-li tomu povaha věci. Soudní řízení se zahajuje na návrh dnem doručení žaloby na soud a projevuje se zde zásada dispoziční, tudíž má zahájení sporu v rukou žalobce.¹⁰² Soud je návrhem žalobce vázán a překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného či dokonce více je oprávněn pouze tehdy, pokud určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá z právního předpisu.¹⁰³

Jedna z možností soudního řešení sporu je podání žaloby na zdržení se zásahu do vlastnického práva, tzv. negatorní žaloba dle § 1042 NOZ. Negatorní žaloby směřují proti

---

¹⁰¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 22 Cdo 2746/2012 ze dne 30. 10. 2013

¹⁰² § 79 a 82 občanského soudního řádu

¹⁰³ § 153 odst. 2 občanského soudního řádu

jakýmkoliv zásahům do vlastnického práva, kromě zadržování věci. Zvláštním druhem negatorní žaloby je pak žaloba na obranu proti imisím dle § 1013 občanského zákoníku, která se v tomto případě naskytuje jako jedna z možností obrany.¹⁰⁴ Další žalobou ze sousedských vztahů, pokud se jedná o případ vysázených stromů v těsné blízkosti hranice pozemků, je žaloba podle § 1017 občanského zákoníku.

Co se týká žaloby na zdržení se zásahu do vlastnického práva způsobováním imisí dle § 1013 NOZ, tak soud v rozsudku nevyslovuje způsob, jakým by se měl vlastník stromu nad míru přiměřeného obtěžování zdržet. Způsob, který si žalovaný zvolí, je tedy čistě na něm. Důležité je, aby kroky, které učiní, vedly ke zdržení se způsobování těchto imisí. V případě žaloby na odstranění stromu, který vlastník vysadil v těsné blízkosti hranice pozemků, je situace odlišná. Jak již píše výše, soud je vázán návrhem žalobce a tudíž nemůže přisoudit něco jiného, než je obsaženo v návrhu. Pokud tedy žalobce žaluje souseda na odstranění stromu, soud může žalobě buď vyhovět, nebo ji zamítnout (může ji samozřejmě i odmítnout, to ale v tomto případě není relevantní).

Nejvyšší soud již ve více rozhodnutích^{105 106} vyslovil, že pokud žalobci žalují pouze na zdržení se stínění či dalších imisí způsobených dřevinami, nemůžou zároveň chtít po soudu, aby aplikoval § 1017 občanského zákoníku, protože jimi vymezený předmět spadá pod § 1013 NOZ. Žaloba podle § 1017 NOZ by zněla na zdržení se sázení stromů v těsné blízkosti hranice pozemků či na jejich odstranění.

Jak jsem již uváděla výše, § 1017 občanského zákoníku podle více zdrojů^{107 108} míří pouze na ty případy, kdy nebude k pokácení stromu třeba povolení orgánu ochrany přírody. V případě, že by povolení bylo potřeba, soud by měl podle Jelínkové a Tuháčka¹⁰⁹ účastníkům sdělit, že bez takového povolení k pokácení není možné žalobě vyhovět a podle Spáčila¹¹⁰ by si měl soud před rozhodnutím vyžádat stanovisko orgánu ochrany přírody. Zde se tedy názory na správný postup soudu rozcházejí. Bližší mi je ale názor Jelínkové a Tuháčka, protože v případě, že soud aplikuje postup, o kterém píše Spáčil, je možné, že později povolení nebude vydané a rozhodnutí bude

---

¹⁰⁴ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná ...* s. 244

¹⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2016 sp. zn. 22 Cdo 3564/2015

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015 sp. zn. 22 Cdo 1704/2015

¹⁰⁷ Důvodová zpráva k § 1017 občanského zákoníku

¹⁰⁸ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná ...* s. 170

¹⁰⁹ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 122

¹¹⁰ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná ...* s. 170

nevykonatelné.¹¹¹ Ať už tak nebo tak, výsledek je stejný - § 1017 NOZ je vázaný na veřejnoprávní úpravu kácení stromů obsaženou v zákoně o ochraně přírody a krajiny. Blíže k vázanosti veřejnoprávní úpravy na soukromoprávní úpravu v kapitole 4.

§ 1017 občanského zákoníku je tedy úspěšně využitelný u soudu jen v případě, že žalobce žádá pokácení stromu, pro který se nevyžaduje povolení. Pokud ho však obtěžuje strom, pro jehož pokácení se vyžaduje povolení orgánu ochrany přírody, je § 1017 občanského zákoníku nevyužitelný a tudíž je pro žalobce výhodnější použít žalobu na zdržení se zásahu do vlastnického práva dle § 1013 občanského zákoníku, kterou může ve výsledku dosáhnout podobného cíle.

Další možnou žalobou je žaloba na poskytnutí ochrany před hrozící vážnou škodou. § 2093 odst. 2 NOZ zní: „Při vážném ohrožení může ohrožený požadovat, aby soud uložil vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící újmy.“ Podmínkou pro to, aby bylo možné žalobě vyhovět, je skutečnost, že žalobci musí hrozit vážná škoda. Rozdíl oproti negatorní žalobě je v tom, že soud může žalovanému uložit nejen povinnost zdržet se zásahu do vlastnického práva, ale i něco konat. Nejvyšší soud se k rozdílu těchto dvou žalob vyjádřil následovně: „Domáhá-li se žalobce, aby soud žalovanému uložil povinnost provést určité opatření (nikoliv zdržet se určitého rušení), neboť žalobci hrozí závažná škoda, jde o žalobu podle § 2903 NOZ, nikoliv o vlastnickou žalobu podle § 1042 NOZ. Podmínkou pro aplikaci § 2903 NOZ je vážné ohrožení žalobce anebo jeho majetku; není nutné, aby hrozilo nebezpečí bezprostředního vzniku škody, postačí, že v důsledku vážného ohrožení vznikne škoda v budoucnosti.“¹¹²

2.2.5 Aplikace § 1013 a § 1017 v praxi a kolize s veřejnoprávní úpravou

Až k Nejvyššímu soudu došel případ¹¹³, kdy se na pozemku žalované v těsné blízkosti hranice pozemků nacházelo 13 smrků a 3 břízy ve stáří cca 50 let a dosahující výšky 15-20 m. Žalobkyně žalovala na zdržení se zásahu do vlastnického práva spočívajícím ve stínění těmito stromy. Soud 1. i 2. stupně konstatoval, že pozemek žalobkyně je stromy zastíněn nad míru přiměřenou místním poměrům a že se žalovaná takového jednání má zdržet. Nejvyšší soud pak rozsudek odvolacího soudu potvrdil a dovolání zamítl. Způsob, jakým by se žalobkyně měla stínění zdržet, je přitom zcela na

¹¹¹ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná ...* s. 170

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1599/99 ze dne 2. 4. 2003

¹¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3940/2014 ze dne 29. 4. 2015

ní. Je však otázkou, jaké možnosti v tomto případě žalovaná má a co může udělat pro to, aby se stínění zdržela. V první řadě může jistě zažádat u orgánu ochrany přírody o povolení k pokácení stromů. Zde bych ale ráda zmínila, že dle Jelínkové a Tuháčka¹¹⁴, jak jsem již jednou psala, nejsou orgány ochrany přírody kompetentní řešit sousedské spory a takový důvod můžou nanejvýš zahrnout do své správní úvahy. Musí však v každém případě posoudit funkční a ekologický význam stromů a pokud převáží veřejný zájem na zachování stromů, povolení nevydají.

Další možnost pro žalovanou je stromy ořezat, aby na pozemek žalobkyně nevrhaly takový stín, který by byl nad míru přiměřenou místním poměrům. Zde je však důležité posoudit, zda by se žalovaná takovým ořezem nedopustila nedovolených zásahů do dřevin, které jsou v rozporu s požadavkem na jejich ochranu dle § 7 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny. Co se považuje za takové zásahy jsem zmiňovala výše v podkapitole *princip ochrany dřevin a princip péče o dřeviny*. Podle mého názoru by se ořez stromů vysokých 15-20 metrů v takové míře, aby nestínily na sousední pozemek, jistě dal považovat za nedovolený zásah do dřevin, jelikož by se musela ořezat velká část stromů. Podle Magistrátu města Liberec se za nedovolený zásah do dřevin považuje odstranění více než 30% koruny stromu, hlavový řez či narušení přirozeného habitu dřevin. Dále Magistrát uvádí, že radikální zkracování stromů, například o 1/3 výšky se za nedovolený zásah do dřevin považuje také.¹¹⁵ V našem případě by žalovaná jistě musela, u stromů dosahujících výšky až 25 metrů, provést radikálnější zásah, aby se vyvarovala stínění na sousední pozemek.

Následně by pro ní připadala v úvahu odpovědnost za přestupek podle § 87 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně přírody za poškození či nedovolené pokácení dřeviny rostoucí mimo les, za nějž lze uložit pokutu do výše 10 000 Kč nebo za přestupek podle § 87 odst. 3 písm. d) zákona o ochraně přírody za závažné poškození či nedovolené pokácení skupiny dřevin rostoucích mimo les.

Žalovaná, která má povinnost zdržet se stínění na sousední pozemek, má tedy v rukou pravomocné rozhodnutí soudu a nyní je na ní, jaký způsob zabránění stínění zvolí. Pokud zažádá o povolení k pokácení stromů, je možné a v případě, že jsou stromy zcela zdravé, i pravděpodobné, že žádosti nebude vyhověno. V tom případě může stromy

---

¹¹⁴ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 122

¹¹⁵ Kácení dřevin rostoucích mimo les. *Městský obvod Pardubice VII* [online]. 2015 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.liberec.cz/cz/prakticke-informace/co-delat-kdyz/zivotni-situace/zivotni-prostredi/kaceni-drevin-rostoucich-mimo-les.html>

ořezat a tím se dopustit nedovoleného zásahu do dřevin a spáchat přestupek za nějž dostane od orgánu ochrany přírody nemalou pokutu.

Podle § 1 odst. 1 občanského zákoníku věty druhé je uplatňování soukromého práva nezávislé na uplatňování práva veřejného. Ve výše uvedeném případě ale spatřuji kolizi mezi právem soukromým a právem veřejným. Eliáš se ke kolizi soukromého a veřejného práva vyjádřil takto: „*Nastanou-li, respektive jsou-li jako takové vnímány, nejde o vadu práva, ale o vadu jeho výkladu a uplatňování.*“¹¹⁶ V důvodové zprávě k § 1017 občanského zákoníku je uvedeno¹¹⁷, že se ustanovení neuplatní v případech, kdy je třeba k pokácení stromu povolení orgánu ochrany přírody. Podle mého názoru by soud i v případě rozhodování o zdržení se zásahu do vlastnického práva dle § 1013 NOZ měl posoudit, zda účastník může povinnosti, které mu jsou v rozhodnutí uloženy, splnit či zda je zde nějaká okolnost, která mu v tom brání. V tomto případě je to veřejný zájem na zachování stromu a veřejnoprávní úprava, kterou žalovaná musí brát v potaz.

---

¹¹⁶ ELIÁŠ, Karel. K justifikaci pravidla o nezávislosti uplatňování soukromého práva na uplatňování práva veřejného. *Právník*. 2014, roč. 153, č. 11, s. 1021

¹¹⁷ Důvodová zpráva k § 1017 občanského zákoníku

3 Vztah soukromoprávní a veřejnoprávní úpravy

3.1 § 1 občanského zákoníku a dualismus právního řádu

Již v předchozích kapitolách jsem narazila na problém nezávislosti uplatňování soukromého práva na právu veřejném, jak je to proklamováno v § 1 občanského zákoníku. V této kapitole se k tomuto problému vracím a věnuji se mu podrobněji.

Pro to, abychom lépe pochopili a interpretovali zákon, je důležité vědět, co zákonodárce vedlo k zakotvení jednotlivých ustanovení do našeho právního řádu. K tomu má sloužit důvodová zpráva, a protože občanský zákoník je relativně novým zákonem a není k němu příliš literatury ani judikatury, budu důvodovou zprávu používat často. Co se v ní tedy k § 1 odst. 1 věty druhé NOZ píše? V první řadě to, že se navrhuje výslovně vyjádřit dualitu soukromého a veřejného práva.¹¹⁸ Dualismus práva se u nás dříve díky komunistickému režimu neuplatňoval a pro systém tzv. socialistického práva bylo nepřijatelné dělení práva na soukromé a veřejné.¹¹⁹ Hlavním důvodem bylo to, že soukromé vlastnictví nebylo tolerováno a tudíž ani soukromé právo nemělo smysl. V současnosti je český právní řád na dualismu soukromého a veřejného práva postaven.¹²⁰

Samotný § 1 odst. 1 občanského zákoníku zní: *„Ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu soukromé právo. Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného.“* Pro tuto práci je důležitá druhá věta, která se do občanského zákoníku dostala až po rekodifikaci a v době přijímání „nového“ občanského zákoníku patřila k nejdiskutovanějším ustanovením.¹²¹ Důvodová zpráva k druhé větě § 1 odst. 1 NOZ říká, že: *„Formulací zásady, podle níž je uplatňování soukromého práva na uplatňování veřejného práva nezávislé, není řečeno, že obě uvedené oblasti právního řádu jsou na sobě nezávislé navzájem.“* Není tím ani řečeno, že obě oblasti právního řádu nemají styčné body. Naopak právo soukromé a právo veřejné mají několik styčných bodů a to proto, že i přes jejich značné odlišnosti sledují totožný cíl – společným naplnit demokratické hodnoty právního státu a zajistit právní jistotu.¹²²

---

¹¹⁸ Důvodová zpráva k § 1 občanského zákoníku

¹¹⁹ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. §1-117*. Praha: Leges, 2013, s. 25

¹²⁰ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník...*, s. 41

¹²¹ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník...*, s. 40

¹²² Důvodová zpráva k § 1 občanského zákoníku

Podle Eliáše lze výraz *uplatňování* nahradit synonymem *aplikace*. A sdělení věty druhé pak zní: „*Soukromé právo ... interpretujeme a aplikujeme nezávisle na ustanoveních práva veřejného.*“¹²³

3.2 Veřejný zájem

Veřejný zájem je neurčitý právní pojem. V mezích této práce za něj budu považovat veřejný zájem na zachování stromu v případě podání žádosti o povolení k pokácení či v případě, že vlastník pozemku žádá odstranění stromu na pozemku sousedním dle § 1017 NOZ. Normy veřejného práva budou v tomto konfliktu hájit veřejný zájem a normy soukromého práva zase ten soukromý. Z tohoto důvodu je na místě, abych veřejný zájem definovala a popsala jeho vztah k zájmu soukromému. Nejvyšší správní soud se k veřejnému zájmu vyjádřil v rozsudku ze dne 10. 5. 2013 následovně: „*veřejný zájem musí být výslovně formulován ve vztahu ke konkrétní posuzované záležitosti a musí být přesvědčivě odlišen od zájmu soukromého*“. To znamená, že orgán, který má za úkol stanovit, co je v konkrétním případě veřejným zájmem, musí i dostatečně odůvodnit, proč tomu tak je a popsat důvody, které ho k takovému závěru vedly. Je tedy na okolnostech, co bude v konkrétním případě veřejným zájmem. V našem případě kácení dřevin rostoucích mimo les to bude zřejmě zájem na zachování stromu a jeho estetický a funkční význam, který má za úkol posoudit orgán ochrany přírody. Konkrétněji ale popsal veřejný zájem již prvorepublikový Nejvyšší správní soud a to jako podnikání díla za účelem, aby bylo vyhověno životním potřebám širšího celku, například státního, územního, sociálního.¹²⁴

Míra ochrany soukromých práv se snižuje v těch případech, kdy vystupuje veřejný zájem. Jak by se mohlo na první pohled zdát, veřejný zájem není čistě pojmem veřejného práva. V první řadě se jedná o pojem práva ústavního a dle § 2 odst. 1 NOZ, který zní: „*Každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou základních práv a svobod a ústavním pořádkem vůbec, se zásadami, na nichž spočívá tento zákon, jakož i s trvalým zřetelem k hodnotám, které se tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení pouze podle jeho slov s tímto příkazem, musí mu ustoupit.*“, má tedy význam i pro soukromé právo.

---

¹²³ ELIÁŠ, Karel. K justifikaci pravidla o nezávislosti..., s. 1009

¹²⁴ MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník...*, s. 30

Jelikož je soukromé právo považováno za právo obecné a veřejné právo za právo zvláštní, nesmíme zapomenout na zásadu *lex specialis derogat lex generali*. Ve stejném smyslu se vyjádřil i Nejvyšší správní soud¹²⁵, který řekl, že zastává názor, že veřejné právo je právem zvláštním vůči právu soukromému. To, že je veřejné právo zvláštním právem dokazuje mimo jiné i § 3029 odst. 2 NOZ, který říká: „*Nestanoví-li tento zákon něco jiného, nejsou dotčena ustanovení právních předpisů z oboru práva veřejného, ...*“¹²⁶ Proto tam, kde se soukromé právo střetne s veřejným zájmem zastoupeným právem veřejným, musí soukromý zájem ustoupit a dát veřejnému zájmu přednost. To ale neplatí vždy a bezpodmínečně a každá taková situace se musí posuzovat dle okolností.¹²⁷ Eliáš jako příklad střetu uvádí situaci s § 1017 NOZ, kterou jsem již popsala výše, a to střet tohoto ustanovení se zákonem o ochraně přírody a krajiny a případným nutným povolením k pokácení dřeviny. Souhlasně uvádí, že v případě, že orgán ochrany přírody a krajiny posoudí funkční a estetický význam dřeviny a výsledný veřejný zájem na jejím zachování převýší nad důvody pro pokácení, musí soukromý zájem ustoupit.¹²⁸ Také jsem již zmiňovala, že podle Eliáše se v tomto případě nejedná o vadu práva, a pokud v tom někdo spatřuje problém, je to pouze špatnou interpretací, což mi přijde důležité v této situaci znovu zmínit.¹²⁹

3.3 Výslovný odkaz na veřejnoprávní úpravu

V § 1 odst. 1 NOZ věty druhé je tedy výslovně proklamována nezávislost uplatňování soukromého práva na právu veřejném. V důvodové zprávě se ale můžeme dočíst, že veřejné právo se soukromým souvisí. A dokonce i to, že můžou nastat výjimky z obecné definice, která je uvedena v § 1 odst. 1 NOZ. Nicméně pokud je třeba, aby bylo uplatňování soukromého práva vázáno na právo veřejné, je nutné, aby to bylo výslovně uvedeno v zákoně.¹³⁰ Důvodová zpráva ale není závazným textem. Je to pouze ustanovení zákona, které v tomto případě nic výše zmíněného nenaznačuje.

---

¹²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 50/2005 – 53 ze dne 27. 9. 2006

¹²⁶ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, s. 119

¹²⁷ ELIÁŠ, Karel. K justifikaci pravidla o nezávislosti..., s. 1020

¹²⁸ ELIÁŠ, Karel. K justifikaci pravidla o nezávislosti..., s. 1021

¹²⁹ ELIÁŠ, Karel. K justifikaci pravidla o nezávislosti..., s. 1021

¹³⁰ Důvodová zpráva k § 1 občanského zákoníku

V našem právním řádu existuje mnoho případů, kdy nelze striktně oddělit veřejné právo od práva soukromého. Například náhrada škody způsobená veřejnoprávním deliktem, vznik vlastnického práva zápisem do veřejného seznamu, vznik právnické osoby, který je vázán na veřejnoprávní akt, atd. V těchto případech veřejnoprávní ustanovení výrazně zasahují do soukromého práva, což je opak toho, co je obsaženo v § 1 odst. 1 věty druhé NOZ. Podle důvodové zprávy bude v těchto případech nutný výslovný odkaz na jiný právní předpis a bude se jednat o ony výjimky z pravidla nezávislosti zmiňované důvodovou zprávou.¹³¹ Lavický ale poukazuje na to, že frekvence výskytu takovýchto odkazů je v občanském zákoníku tak častá, že sama o sobě popírá, že by uplatňování soukromého práva bylo na veřejném právu nezávislé.¹³²

Dle Pelikánové a Pelikána je třeba větu druhou „*vykládat restriktivně a jenom v rozsahu její doslovné formulace, to znamená zásadně umožnit aplikaci práva soukromého bez ohledu na právo veřejné, nebrání-li tomu zvláštní úprava (...)*“¹³³ Což by na případě odstraňování stromů znamenalo, že § 1017 NOZ je použitelný pouze v případě, že povolení ke kácení od orgánu přírody a krajiny není vyžadováno.

3.4 Nezávislost aplikace § 1017 občanského zákoníku na § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny

Problém vidím v současném způsobu aplikování § 1017 tak, jak to zmiňuje Jelínková a Tuháček¹³⁴, důvodová zpráva¹³⁵ i Spáčil¹³⁶, dále v tom, že § 1017 NOZ a veřejnoprávní úprava mají být komplementární a § 1017 NOZ se uplatní pouze, pokud to neodporuje § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny. V případě, že úspěšná aplikace § 1017 NOZ o odstraňování stromů rostoucích v blízkosti hranice pozemků závisí na skutečnosti, která má být rozhodnuta dle zákona o ochraně přírody a krajiny, tedy dle veřejnoprávní úpravy, chybí mi v § 1017 NOZ odkaz, který je pro výjimku z nezávislosti uplatňování soukromého práva na právu veřejném nutný. Pokud v zákoně výjimka výslovně uvedena není, nevidím důvod, proč by aplikace § 1017 NOZ měla záviset na

---

¹³¹ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 13

¹³² LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář.* I. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014 s. 14

¹³³ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert In: ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník...*, s. 13

¹³⁴ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy ...*, s. 122

¹³⁵ Důvodová zpráva k § 1017 občanského zákoníku

¹³⁶ SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná ...* s. 170

otázce, zda orgán ochrany přírody povolení k pokácení stromu vydá či nevydá. V případě povinnosti zdržet se zásahu do vlastnického práva dle § 1013 NOZ je situace jiná. Je sice otázka, zda se žalovaný může účinně zdržet například stínění a neporušit tak svým jednáním zákon o ochraně přírody a krajiny. Nejedná se ale o přímou vazbu na § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny, jako je tomu u § 1017 NOZ a možnosti domáhat se odstranění dřeviny.

Podle Melzera a Tégl je možné analogicky aplikovat normy veřejného práva aniž by byl nutný výslovný odkaz na ně. Aplikace zákonů se řídí zásadou, že zákony nemají být aplikovány bez ohledu na jejich smysl a účel.¹³⁷ Lavický zastává názor, že: „*Soukromé a veřejné právo nestojí proti sobě a nelze je ani aplikovat a interpretovat nezávisle na sobě.*“¹³⁸ Pokud se občanský zákoník dovolává použití veřejnoprávní normy, je třeba ji použít. Pokud se ji nedovolává, ale používá pojem, který je definovaný i veřejným právem, je možná analogie, pokud je to účelné. To, zda se má veřejnoprávní úprava použít v soukromoprávních vztazích i v jiné situaci, je nutné posoudit z hlediska věcné působnosti takové normy. Pokud to není zřejmé, posoudí se taková situace teleologickým výkladem.¹³⁹ V případě § 1017 NOZ a úpravy kácení dřevin rostoucích mimo les v zákoně o ochrany přírody a krajiny je jistě žádoucí, aby se před rozhodnutím civilních soudů vzala veřejnoprávní úprava v úvahu a rozhodnutí na ní bylo závislé. Pokud by se v tomto případě soud na veřejnoprávní úpravu neohlížel a postupoval by podle zásady v § 1 odst. 1 NOZ či dle důvodové zprávy, která říká, že je pro aplikaci veřejnoprávní úpravy nutný explicitní odkaz na ni, výsledkem by byla nevykonatelná rozhodnutí. Právní řád je jeden celek a jeho části nemohou být na sobě nezávislé a to ani svou aplikací a interpretací: Mají se naopak doplňovat a působit koordinovaně. „*Jakékoliv rozpory mezi soukromoprávní a veřejnoprávní regulací vždy hrubě narušují právní jistotu a jdou k tíži adresátů právní úpravy.*“¹⁴⁰ Kromě § 1017 by se podle mého názoru měla vzít veřejnoprávní úprava v úvahu i v případě žaloby dle § 1013 NOZ. Situaci, kdy se žalovaná musela zdržet zásahu do vlastnického práva sousedky stíněním, jsem popisovala v kapitole 2.2.4.

---

¹³⁷ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník...*, s. 44

¹³⁸ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. I. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014 s. 16

¹³⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část...*, s. 17

¹⁴⁰ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část...*, s. 17

3.5 Shrnutí

§ 1017 NOZ je třeba vykládat podle jeho smyslu a účelu, kterým bude ochrana vlastnického práva. Na druhé straně ale stojí veřejný zájem na zachování dřeviny rostoucí mimo les, která v krajině plní estetický prvek a je i důležitou součástí ekosystému. Z výše napsaného vyplývá, že pokud se veřejný zájem hájený veřejným právem střetne se zájmem soukromým, musí soukromý zájem ustoupit. Je pak otázkou, zda § 1 odst. 1 NOZ můžeme brát jako aplikovatelnou normu. Protože pokud ano, tak by se na veřejnoprávní úpravu neměl brát ohled, protože aplikace soukromého práva má být na ní nezávislá. Podle Melzera a Téгла nikoliv. Jedná se pouze o zásadu, která vyjadřuje strukturální princip právního řádu.¹⁴¹ Podle některých autorů je ale tento závěr neuspokojivý, jelikož situace, kdy předpis obsahuje normativní i nenormativní pasáže, nevede ke zvýšení právní jistoty adresátů.¹⁴² Na jedné straně máme tedy názor Nejvyššího správního soudu o speciálnosti veřejnoprávní úpravy k úpravě soukromoprávní a § 3029 odst. 2 NOZ, který říká, že není-li stanoveno jinak, nejsou předpisy veřejného práva dotčeny (tudíž na ně musíme při aplikaci ustanovení občanského zákoníku brát ohled) a na straně druhé § 1 odst. 1 NOZ a jím proklamovaná nezávislost aplikace soukromého práva na právu veřejném a důvodová zpráva, která pro závislost a zohlednění veřejnoprávní úpravy vyžaduje výslovný odkaz v jednotlivých ustanoveních. Podle Gerlocha a Tryzny bylo hlavním cílem § 1 odst. 1 NOZ zabránit, aby normy veřejného práva ovlivňovaly normy soukromého práva tam, kde to není nezbytně nutné.¹⁴³ Tento záměr nemám v úmyslu nijak zpochybňovat, přijde mi však, že § 3029 odst. 2 NOZ a výslovnými úpravami u jednotlivých ustanovení by se dosáhlo cíle účinněji a s menšími interpretačními pochybnostmi.

Pokud tedy § 1017 NOZ umožňuje vlastníkovu pozemku požadovat, aby soused odstranil strom, který vysadil v těsné blízkosti hranice pozemků, myslím, že by bylo vhodné, aby v ustanovení bylo zmíněno i to, že to lze jen v případech, nebrání-li tomu jiný právní předpis. Tím by se zabránilo špatné aplikaci a interpretaci tohoto ustanovení a možného rozporu s veřejnoprávní úpravou. V tuto chvíli nemusí být jasné, zda je uplatňování § 1017 NOZ nezávislé na veřejnoprávní úpravě podle § 1 odst. 1 NOZ, nebo

---

¹⁴¹ MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník...*, s. 41

¹⁴² GERLOCH, Aleš, TRYZNA, Jan. Dualismus soukromého a veřejného práva a nový občanský zákoník: k jednotě a diferenciaci práva. *Právník*. 2014, roč. 153, č. 9, s. 744

¹⁴³ GERLOCH, Aleš, TRYZNA, Jan. Dualismus soukromého a veřejného práva a nový občanský zákoník: k jednotě a diferenciaci práva. *Právník*. 2014, roč. 153, č. 9, s. 744

veřejnoprávní úprava není dotčena dle § 3029 odst. 2 NOZ. Bylo by to jistě ulehčující i pro adresáty právní úpravy, v tomto případě vlastníky pozemků, kteří mají problém s dřevinou rostoucí na sousedním pozemku. Podle současné formulace mohou mít pocit, že se mohou účinně domoci odstranění stromu na sousedním pozemku, který jim způsobuje obtíže, i když to v některých případech nebude možné. Pokácení stromu by totiž vyžadovalo povolení od orgánu ochrany přírody a krajiny. Samozřejmě bude mnoho situací, ve kterých bude žaloba podle § 1017 NOZ úspěšná a to proto, že z § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny je několik výjimek, kdy povolení orgánu ochrany přírody potřeba není.

Závěr

Nyní je na řadě, abych celou práci zhodnotila a odpověděla na otázky, které jsem si položila na začátku. V práci jsem chtěla shrnout možnosti, které má vlastník pozemku v případě, že se chce bránit proti imisím způsobovaným sousedovým stromem, či strom rovnou požaduje pokácet. Možnosti, jak ze soukromoprávní roviny, tak i veřejnoprávní (žádost k pokácení dřeviny podaná nevlastníkem) jsem myslím, dostatečně popsala, a to od smírného řešení až po soudní spor, který by podle mě měl být až prostředkem ultima ratio, protože může být i velmi zdlouhavý. Bohužel občas není jiná možnost a je nutné se domoci práva u soudu.

Moje další otázka byla - jaký mají § 1017 občanského zákoníku a § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny vztah. Odpověď na ní je následující - mají mezi sebou vztah speciality. Zákon o ochraně přírody a krajiny je speciální k občanskému zákoníku. Proto tedy občanský zákoník a s ním soukromý zájem musí ustoupit a pokud je vyžadováno povolení k pokácení dřeviny od orgánu ochrany přírody a krajiny, nelze vyhovět žalobě podané dle § 1017 NOZ u civilního soudu. Pokud by soud uložil žalovanému odstranění stromu, který vyžaduje povolení orgánu ochrany přírody a ten by povolení nevydal, byl by takový rozsudek nevykonatelný. Podle mého názoru by nebyl problém v použití § 1017 NOZ ani v jeho interpretaci, pokud by § 1 odst. 1 NOZ nestanovil, že uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného. Výjimka z této zásady, podle důvodové zprávy, vyžaduje výslovný odkaz na veřejnoprávní úpravu uvedený v občanském zákoníku. V § 1017 NOZ ale žádný výslovný odkaz na veřejnoprávní úpravu nenajdeme. Proto se může vyskytnout pochybnost, jak má být § 1017 NOZ aplikován. Jak jsem již v práci psala, myslím, že by bylo vhodné, vzhledem k obsahu § 1 odst. 1 NOZ, aby v § 1017 NOZ bylo zmíněno, že odstranění stromu může soused žádat jen, není-li k němu třeba povolení jiného zákona.

§ 1017 NOZ byl do občanského zákoníku zaveden až rekodifikací a je tedy účinný až od začátku roku 2014. Protože se jedná o ustanovení preventivní, mělo by být podle mého využíváno hlavně v situacích, kdy vlastník pozemku, jehož soused bude v těsné blízkosti hranice pozemků vysazovat strom či stromy, bude natolik bdělý, že se bude proti takovému jednání bránit včas, a nenechá stromy na sousedově pozemku dorůst do takové výšky, aby pro pokácení vyžadovali povolení orgánu ochrany přírody. Pokud by přesto nechal stromy takto vzrůst, měl by soud vzít na pováženou, proč se proti

vysazování stromů nebránil již v době vysazování či růstu stromů a nechal celou věc zajít až tak daleko.

Co se týče otázky nezávislosti § 1017 NOZ na § 8 Zákona o ochraně přírody, je odpověď následující - uplatňování § 1017 NOZ není nezávislé na uplatňování § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny a při aplikaci § 1017 NOZ se musí zohlednit veřejnoprávní úprava dřevin rostoucích mimo les. Naopak uplatňování § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny je nezávislé na uplatňování § 1017 NOZ. To z toho důvodu, že orgány ochrany přírody nemají povinnost brát ohled na sousedské spory a „*veřejnoprávní úprava dřevin rostoucích mimo les obsažená v zákonu o ochraně přírody a krajiny nemůže být ustanoveními občanského práva dotčena.*“¹⁴⁴ Je tomu tak, protože zákon o ochraně přírody a krajiny chrání veřejný zájem, kterému musí v tomto případě soukromý zájem ustoupit. Pokud by tomu bylo naopak, tak by soused mohl docílit pokácení zcela zdravého, živoucího a lidem prospěšného stromu, například kvůli tomu, že mu stíní pár hodin denně na bazén. Což je jistě nežádoucí a jeho zájem tedy musí ustoupit zájmu většiny.

O zásadě nezávislosti uplatňování soukromého práva na právu veřejném jako takové bych chtěla říct, že se opravdu jedná jen o zásadu, tudíž ji nemůžeme aplikovat na každý případ. Je to pouze vodítko, jakou cestou se má soukromé právo vydat. Podle mého názoru tím zákonodárce chtěl dát najevo hlavně to, že v dnešní době už na soukromé právo nahlížíme jinak než za dob komunistického režimu. Jestli je to ale šťastná formulace, to ať každý posoudí sám. Podle mě by takováto formulace nebyla ničemu na škodu. Co mi ale přijde poněkud podivuhodné, je důvodová zpráva k § 1 odst. 1 občanského zákoníku. Ta vyžaduje výslovný odkaz v zákoně, pokud by měla být aplikace soukromého práva závislá na aplikaci práva veřejného. V případě § 1017 NOZ shledávám jeho závislost na zákonu o ochraně přírody a krajiny jako zjevnou. Avšak, jak jsem již psala, odkaz chybí. Proto nerozumím, co tím chtěl autor důvodové zprávy říci. Můj názor je takový, že požadavek výslovného odkazu jen přináší různé sporné interpretace § 1017 NOZ.

Ráda bych na tomto místě zmínila, že na většinu otázek, které jsem si položila, patrně není možná jednoznačná odpověď. § 1 odst. 1 NOZ je stále předmětem diskuzí a při psaní práce jsem narazila na více odlišných názorů od předních českých autorů.

---

¹⁴⁴ JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, str. 119

Nebylo tedy mým cílem dopátrat se jediné správné odpovědi, jelikož si myslím, že takový cíl by nebyl dosažitelný. Chtěla jsem vytvořit úvahu nad současných stavem právní úpravy, nezávislostí uplatňování soukromého práva na uplatňování práva veřejného, poskytnout různé pohledy na tuto problematiku a poukázat na jakýsi interpretační problém či nedostatek právní úpravy a konečně zhodnotit celou problematiku z mého pohledu.

Na závěr bych ráda znovu uvedla větu, která podle mě výstižně popisuje, proč by vztah mezi soukromoprávní a veřejnoprávní úpravou měl být komplementární. *„Jakékoliv rozpory mezi soukromoprávní a veřejnoprávní regulací vždy hrubě narušují právní jistotu a jdou k tíži adresátů právní úpravy.“*¹⁴⁵ Jsem toho názoru, že by se neměly uměle vytvářet hranice mezi těmito dvěma rovinami práva a spíše by bylo vhodné usilovat o jejich co nejhladší propojení a kooperaci.

---

¹⁴⁵ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část...*, s. 17

Seznam použité literatury

Knihy/Monografie

- DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 680 s.
- DIENSTBIER, Filip a kol. *Prosazování ochrany kulturních hodnot: při ochraně dřevin rostoucích mimo les: certifikovaná metodika*. Praha: Leges, 2016. 48 s.
- DIENSTBIER, Filip. *Vybrané otázky právní úpravy ochrany dřevin v ČR*. Rosice: SCHOLA ARBICULTURA s.r.o., 2002. 27 s.
- JANČÁŘOVÁ, Ilona a kol. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. 1. vyd. Masarykova univerzita v Brně, 2015. 624 s.
- JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Právní vztahy k dřevinám: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2016, 168 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. I. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 2400 s.
- MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. §1-117*. Praha: Leges, 2013, 720 s.
- PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000, Komentář a prováděcí předpisy*. Linde Praha, 2006, 352 s.
- SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§976-1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 1280 s.
- SPÁČIL, Jiří a kol. *Sousedská práva podle nového občanského zákoníku*. Praha: Leges, 2015, 304 s.
- STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha, Wolters Kluwer a.s. 2016. 576 s.
- ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 1736 s.
- ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 1328 s.

Příspěvky ve sborníku

- KREJČÍK, Lukáš. *Režim dřevin rostoucích mimo les z pohledu nového občanského zákoníku*. In DAMOHORSKÝ, Milan, SNOPKOVÁ, Tereza a kol. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2015, s. 110 - 119

Odborné články

- DAMOHORSKÝ, Milan. Právní úprava ochrany dřevin v ČR. *Ochrana přírody*, 1998, roč. 53, č. 2, s. 44-46.
- GERLOCH, Aleš, TRYZNA, Jan. Dualismus soukromého a veřejného práva a nový občanský zákoník: k jednotě a diferenciaci práva. *Právník*. 2014, roč. 153, č. 9, s. 730-745
- ELIÁŠ, Karel. K justifikaci pravidla o nezávislosti uplatňování soukromého práva na uplatňování práva veřejného. *Právník*. 2014, roč. 153, č. 11, s. 1007 – 1033
- JELÍNKOVÁ, Jitka. *Řízení o povolení kácení dřevin a další chráněné zájmy*. *Ochrana přírody*, 2014, č. 5, s. 24-25.
- KOSEJK, Jaromír. Přispěje nová vyhláška k ochraně dřevin? *Ochrana přírody*, 2003, roč. 4. s. 16

Právní předpisy

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení
- Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb.
- Příloha č. II vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů

Ostatní zdroje

- Důvodová zpráva k § 1017 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník
- Metodické doporučení oboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP k aplikaci některých ustanovení vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění pozdějších předpisů, věstník MŽP č. 1/2015, bod V.
- Metodický pokyn č. 3 odboru ochrany přírody MŽP ČR k vyhlášení památných stromů, jejich skupin a stromořadí. Věstník MŽP ČR částka 5-6, 1993
- Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP ZP/29/2014

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 22 Cdo 2746/2012 ze dne 30. 10. 2013
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3940/2014 ze dne 29. 4. 2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1599/99 ze dne 2. 4. 2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015 sp. zn. 22 Cdo 1704/2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2016 sp. zn. 22 Cdo 3564/2015
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 20/2008-84
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2015, č. j. 7 As 280/2014-72
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 50/2005 – 53 ze dne 27. 9. 2006
- Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 23.05.1985, R 37/1985, sp. zn. Pls 1/85

Internetové zdroje

- Kácení dřevin rostoucích mimo les na obecním pozemku. *Portál občana města Zlína* [online]. [cit. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <https://portalobcana.zlin.eu/detail-zivotni-situace.aspx?cislo=333>
- Kácení stromů a keřů. *Statutární město Opava* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.opava-city.cz/cs/kaceni-stromu-keru>
- Kácení dřevin. *Městský obvod Pardubice VII* [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.pardubice7.cz/zadosti-kaceni-drevin>

- Kácení dřevin rostoucích mimo les. *Městský obvod Pardubice VII* [online]. 2015 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.liberec.cz/cz/prakticke-informace/co-delat-kdyz/zivotni-situace/zivotni-prostredi/kaceni-drevin-rostoucich-mimo-les.html>

Anotace

Diplomová práce se věnuje dřevinám rostoucím mimo les v sousedských sporech. Autorka dělí práci na tři části a to na veřejnoprávní úpravu, soukromoprávní úpravu a konečně na nezávislost uplatňování soukromého práva na právu veřejném. Práce proto vychází jak z norem soukromého, tak i z norem veřejného práva. Zejména z občanského zákoníku a zákona o ochraně přírody a krajiny. Autorka se zabývá kácením dřevin, s ním souvisejícím povolovacím resp. oznamovacím režimem a důsledkům nedovoleného kácení. Mimo jiné také analyzuje možnosti ochrany vlastníka pozemku proti zásahu do jeho vlastnického práva způsobeného stromem rostoucím na pozemku sousedním. Na případu dřevin rostoucích mimo les v sousedských sporech je demonstrováno prolínání a ovlivňování soukromého a veřejného práva. Přičemž je vytvářen kritický pohled na úpravu nezávislosti uplatňování těchto dvou odvětví tak, jak je to proklamováno v § 1 občanského zákoníku. Kritický pohled je také vyvinut na úpravu ustanovení týkajících se sousedského práva a na jejich uplatňování v souvislosti s povolovacím režimem kácení dřevin rostoucích mimo les tak, jak ho stanovuje zákon o ochraně přírody a krajiny. V této souvislosti jsou předloženy případy z praxe a judikatura týkající se tématu diplomové práce. Práce má díky nastínění případných úskalí při aplikaci ustanovení i praktický rámeček. Autorka prezentuje v průběhu celého textu své názory na jednotlivé části problematiky a navrhuje možnosti lepšího řešení či její vhodnější úpravu.

Klíčová slova: dřeviny rostoucí mimo les, sousedské spory, kácení dřevin, stromy, sousedské vztahy, imise, občanský zákoník, zákon o ochraně přírody a krajiny, soukromé právo, veřejné právo, dualismus práva

Abstract

This diploma thesis is dealing with trees growing outside of forest areas in neighbour disputes. The author divided the thesis in three parts – public law arrangements, private law arrangements, and last but not least the independence of the application of private law regardless of the public law. The text is therefore considering private law provisions as well as public law provisions, mainly the Civil Code and The Act of Protection of Nature and Landscape. The author is discussing the felling of trees and the associated authorization aka notification regime and the consequences of unauthorized felling. In addition, it analyses the possibilities of protection of the land owner in case of an interference of his property rights caused by a neighbour's tree. The issue of trees growing outside of forest areas in neighbour disputes demonstrates the overlapping and the influence between private and public law. The independence of the application of private law regardless of the public law as stated in § 1 of the Civil Code is critically challenged. The thesis also looks at the provisions regarding neighbour law and their application in the authorization regime of felling of trees growing outside of forest areas as described in The Act of Protection of Nature and Landscape. Real life cases as well as case law are discussed in regards to the topic of this thesis. The thesis contains practical framework as a result of pointing out the problems connected to the application of the provisions. The author is providing her own thoughts regarding various issues throughout the whole text and provides suggestions on better solutions or better legal arrangements.

Key words: Trees growing outside of forest areas, Neighbour disputes, Neighbour relation, Civil Code, The Act of Protection of Nature and Landscape, Felling of trees, Air pollutants, Private law, Public law, Dualism of Law